1870 ЛЕНИН ЙИЛИ 1970

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

17- йил чиқиши.

№ 14 (4261).

21 ЯНВАРЬ ЧОРШАНБА 1970 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин

ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА КЕНГАШИ

20 январда Тошкентда идеология ходимларининг республика кенгаш—семинари ўз ишини бошлади. Бу кенгаш-семинар КПСС Марказий Комитетининг «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» аталган Тезисларини пропаганда қилишга бағишланди. Кенгашда қатнашиш учун партия, совет ва касаба союз органларининг раҳбарлари, олий ўқув юртларининг ректорлари ва ижтимоий фанлар кафедраларининг мудирлари, ижодий союзларнинг раҳбарлари, фан арбоблари, «билим» жамиятининг ходимлари, пропагандистлар, сиёсий ахборотчилар ва журналистлар таклиф этилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. РАШИДОВ «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» КПСС Марказий Комитетининг Тезислари ва республикада партия пропагандасининг вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Республика Министрлар Советининг раиси Р. ҚУРБОНОВ «Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ўтган тўрт йил мобайнида ривожлантириш якунлари ва беш йиллик тугалловчи йилининг вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Кенгаш қатнашчилари тарих фанлари доктори Б. В. Луниннинг «В. И. Ленин ва Ўрта Осиё халқлари» деган мавзудаги докладини ҳам тингладилар.

Кенгашнинг ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидатлар М. А. Абдураззоқов, М. Т. Турсунов, КПСС Марказий Комитети маданият бўлими мудирининг биринчи ўринбосари З. П. Туманова ўртоқлар қатнашмоқдалар.

Кенгаш 21 январда ўз ишини давом эттиради. (ЎзТАГ).

ЛЕНИН ҲАМИША БИЗ БИЛАН

ЯРИМ асрдан кўпроқ вақт мобайнида совет кишилари жаҳоншумул, ҳайратомуз ютуқларни қўлга киритдилар. Порлоқ коммунистик жамият қуриш соҳасида музаффар халқимиз томонидан эришилган барча ғалабалар улуғ зот, бутун дунё пролетариатининг устози Владимир Ильич Ленин номи билан, у яратган буюк таълимот — ленинизм билан, доҳий асос солган жонажон Коммунистик партиямиз фаолияти билан боғлиқдир.

Ишчи ва деҳқонларга, барча меҳнат аҳлига меҳр-муҳаббат туйғулари билан тўлиб-тошган буюк қалбнинг — Ильич юрагининг уришдан тўхтаганига қирқ олти йил бўлди. Қирқ олти йилдирки, совет халқи Лениисиз, Коммунистик партия раҳбарлигида унинг васиятларига оғишмай амал қилиб, орзу-умидларини рўёбга чиқариш учун фидокорона курашиб келмоқда. Ильич номи барча муваффақиятларимизда, самовий сафарларимизда, гулгун шаҳарларимиз, дилрабо қишлоқларимиз чеҳрасида, қудратли корхоналар, зиёкор электростанциялар нафасида, осмонўпар биноларимиз салобатида яшамоқда. Ильич номи миллион-миллион кишилар қалбида абадий қуёш бўлиб нур сочиб келмоқда. Ленин ҳамиша биз билан биргадир.

Владимир Ильич Ленин ажойиб сиёсий арбоб, зўр олим, оташнафас пропагандист-нотиқ, кенг халқ оммасининг раҳнамоси ва ташкилотчиси эди. В. И. Ленин пролетар партиясининг асосчиси, социалистик революциянинг назариячиси ва йўл бошчиси, тарихда биринчи марта янги типдаги давлат бунёдкоридир. В. И. Ленин ўз устозлари Карл Маркс ва Фридрих Энгельснинг революцион таълимотларини доҳиёна давом эттириб, янги таълимот — ленинизмга асос солди. Шунинг учун ҳам у яратган таълимот унинг номи ва ишлари каби барҳаёт ва ўлмасдир. Шу боисдан бу таълимот саҳий қуёш сингари йўлларимизни ҳамиша ва ҳар қачон мунаввар этиб келмоқда.

Бу йил совет кишилари, шунингдек ер куррасида яшовчи барча мазлум халқлар улуғ сиймо — В. И. Ленин таваллудининг юз йиллигини кенг нишонлайдилар. Ҳозирги кунларда бутун ер юзида ана шу қутлуғ айёмга жуда катта тараддуд кўрилмоқда. Шу муносабат билан КПСС Марказий Комитети «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» бағишланган Тезисларини эълон қилди.

Лениннинг ҳаёти жасоратдан иборат, — дейилади КПСС Марказий Комитети Тезисларида. — Унинг ҳаёти фикрнинг ижодий ишлаши ва тинимсиз революцион ҳаракат билан, ғоявий ва сиёсий жанглар билан ўтди. Ленин пролетар революционерининг энг буюк фазилатларини: қудратли ақл-идрок, ҳамма тўсиқларни бартараф эта олувчи ирода, қуллик ва зулмга муқаддас нафрат, революцион жўшқинлик, изчил интернационализм, омманинг ижодий кучларига чексиз ишонч, улкан ташкилотчилик даҳосини ўзида мужассамлантирган эди. Лениннинг ҳаёти ва фаолияти ишчилар синфи ва Коммунистик партиянинг кураши билан бир бутун бўлиб қўшилиб кетди.

Ленинизм Коммунистик партиямизнинг ғоявий қуроли, унинг ташқи ва ички сиёсатининг илмий асоси бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Ана шу назарий базага таяниб, совет кишилари иқтисодий ва маданий соҳаларнинг барча жабҳаларида янгидан-янги зафарлар қучмоқдалар. Партиямиз XXIII съезди, КПСС Марказий Комитети Пленумлари томонидан белгилаб берилган вазифаларни амалга оширишда, мамлакатимизнинг иқтисодий қудратини, мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашда, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини оширишда ленинизм ғоялари бизларга куч ва ғайрат бахш этмоқда.

Ленинчи Коммунистик партиямиз раҳбарлигида совет халқи томонидан амалга оширилаётган вазифалар чинакам улуғвор вазифалардир. Доҳий туғилган куннинг 100 йиллиги нишонланадиган 1970 йил — Ленин йили деб номланди. Ҳар бир коллектив, ҳар бир коммунист, ҳар бир меҳнатчи бу шонли санани муносиб кутиб олиш, бу йилни зафарлар йилига айлантириш учун бутун кучини, ақл-заковатини, ижодий ташаббусини ишга солмоқда. Юбилейга кўрилаётган тайёргарлик барча совет кишиларининг ғоявий-сиёсий кўтаринкилигини ошириб юборди, меҳнатда юксак намуналар кўрсатишга илҳомлантирди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида қайд қилинганидек, республикамизнинг донгдор пахтакорлари беш йилликнинг тўрт йили мобайнида етиштирган пахта шундан аввалги тўрт йилдагига нисбатан 1 миллион 730 минг тонна кўп бўлди. Давлат беш йиллик мобайнида 16 миллион тонна, ёки халқ хўжалик планида кўзда тутилганидан 550 минг тонна кўп пахта олди.

Республикамизнинг, шунингдек областимизнинг барча меҳнаткашлари шу кунларда «В. И. Ленин туғилган кунини муносиб совғалар билан кутиб олайлик!» деган шиор остида, чинакам ғайрат ва матонат кўрсатиб тер тўкмоқдалар. Заводларда, фабрикаларда, колхоз ва совхозларда юбилей йили учун оширилган мажбуриятлар қабул қилинмоқда, у мажбуриятларни шараф билан адо этиш учун социалистик мусобақа тобора авж олдирилмоқда.

Юбилей йили пахта етиштиришда рекордли йил бўлиши керак, дейишмоқда «оқ олтин» миришкорлари. 1970 йилда республикамиз бўйича камида 4 миллион 50 минг тонна пахта тайёрлаш юзасидан белгиланган планнинг бажарилишини таъминлаш учун барча колхоз, совхозларда, бўлим ва бригадаларда ҳозирданоқ пухта тайёргарлик кўрилмоқда.

Ленинга ва унинг васиятларига садоқат совет халқларининг олий фазилатидир. Бу садоқатни биз кишиларимизнинг она-Ватанга бўлган муҳаббатида, Коммунистик партиямиз атрофида жипслашувида, революцион анъаналарга содиқлигида, меҳнатга бўлган коммунистик муносабатларда, коммунизм қурилишида кўрсатилаётган сон-саноқсиз жасоратларда кўрамиз. Совет кишилари, социалистик мамлакатларнинг халқлари, халқаро ишчилар синфи, бутун илғор инсоният ўзининг кундалик ҳаётида улуғ Ленин ишларига, ғояларига ва фаолиятига қайта-қайта мурожаат қилмоқда, ундан илҳомбахш сарчашма сифатида куч-қувват олмоқда.

В. И. Ленин туғилган кун нишонланишига саноқли кунлар қолди. Жаҳон пролетариати ва барча меҳнаткашларнинг йўлбошчиси, меҳнат аҳли манфаатлари йўлида улкан социал — туб ўзгаришларни амалга ошираётган кучларга бошчилик қилган улуғ революционер, доно мутафаккирга — қадрдонимиз Владимир Ильичга чин қалбдан таҳсинлар айтамиз.

Коммунистик қурилиш соҳасида совет кишилари, Ленин таъбири билан айтганда, жуда катта иш қилишлари, шу вақтга қадар сарф қилинганидан кўра анча кўп меҳнат сарф қилишимиз талаб этилади. В. И. Ленин бизга мураккаб вазифаларни ҳал этишда, асосий ҳалқани топа билиш, шу ҳалқани ушлаб олиб, таъбир жоиз бўлса, бутун занжирни тортиб олиш, яъни бир-бирига боғлиқ бўлган проблемаларнинг бутун комплексини ҳал қилиш лозим деб таълим берган эди.

Мардонавор совет халқи азиз Коммунистик партия раҳбарлигида келажак томон собит қадамлар билан олға бормоқда, янгидан-янги шонли ғалабаларни қўлга киритмоқда. Бундай муваффақиятларга эришишимизда бизларга Лениннинг номи, унинг ғоялари раҳнамо ва мададкор бўлмоқда. КПСС Марказий Комитети Тезисларида айтилганидек, В. И. Ленин ғоялари коммунистлар фаолиятида, ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг курашида, социализм ва коммунизмнинг зафарли ривожланишида, инсониятнинг енгилмас социал тараққиётида рўёбга чиқмоқда.

ЛЕНИН БУГУН ТИРИКЛАРДАН ТИРИКРОҚДИР. УНИНГ НОМИ ВА ИШИ АСРЛАР ОША АБАДИЙ ЯШАЙДИ!

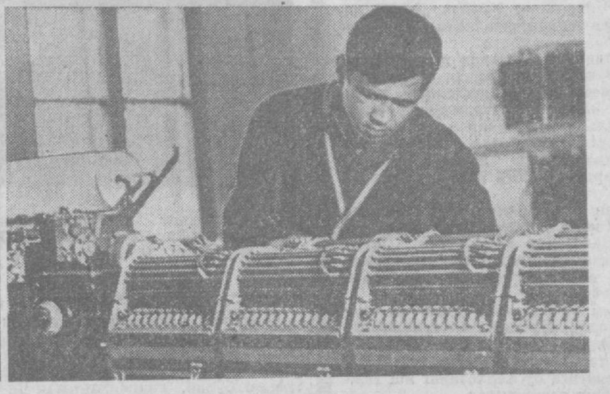

ГУЛЧЕҲРА Салимжонова ва Акром Мўминов ленинча меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар. Тошкентдаги трикотаж фирмаси ишчиси Г. Салимжонова ишлабчиқариш илғори. А. Мўминов эса «Ташсельмаш» заводида меҳнат қилади. У ҳамиша смена нормасини ортиғи билан адо этиб ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқда.

А. Тўраев ва Л. Глауберзон фотолари.

ДОҲИЙ ОРЗУЛАРИ АМАЛДА

ЁРУҒ ЙЎЛ

КПСС Марказий Комитетининг В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб чиқарган Тезислари мазмуни том-том китобларга тенг. Улар бутун бир тарихий даврни ифодалаб беради.

Тезисларда қишлоқ хўжалигига доир шундай бир жумла бор:

«Қишлоқ хўжалигида чуқур ўзгаришлар рўй бермоқда. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши тобора кўпроқ индустриал тус олмоқда, унинг техника билан таъминланиши ошмоқда. Мелиорация, ерларни яхшилаш, химияни татбиқ этиш, деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини оширишнинг узоқ муддатга мўлжалланган программаси амалга оширилмоқда».

Бунинг маъноси нимадан иборат? Аввало бу — синфий курашларга тўла бутун бир тарихий даврнинг, қишлоқларда юз берган катта ўзгаришларнинг маҳсулидир. Бу — партия раҳбарлигида ленинча кооператив планнинг оғишмай амалга оширилишининг самарасидир. Миллион-миллион собиқ батраклар, камбағал ва ўрта ҳол деҳқонлар бирлашиб, истиқбол сари қадам қўйган колхоз тузумининг шарофатидир.

Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли колхоз областимиздаги ўрта даражали хўжаликлардан бири. Ана шу колхоз мисолида ҳам колхоз тузуми туфайли қишлоқларда наҳадар катта ва чуқур ўзгаришлар юз берганини, аввало, одамларнинг маънавий даражалари ўсиб бораётганлигини, коллектив иши учун, умумхалқ иши учун онгли муносабатда бўлаётганликларини билиб олиш қийин эмас.

Бир вақтлар бу ерда Ёруғ, Қундизоқ, Дархон, Қорақўйли сингари чордеворлардан иборат омонат, пастқам, кўрса кишининг таъби хира бўладиган қишлоқлар бор эди. Мана энди шу қишлоқларнинг ободлигини кўриб, ҳавасингиз келади.

Колхознинг марказий қишлоғини айлансангиз хашаматли клуб биносига, болалар боғчасига, 10 йиллик катта мактаб, устахона, чойхона ва колхозчиларнинг қатор-қатор уйларига, асфальтли йўллар, ильич чироқлари, том устидаги қатор телевизор антенналарига, газ баллонлари тарқатиб юрган машинага кўзингиз тушади. Ҳамма нарса — одамларнинг кийинишлари, рўзғор тутишлари, ҳатто билим даражалари ҳам шаҳарликлардан қолишмайди. Шаҳар тусига кириб бораётган қишлоқларнинг, шу ерда яшаб истиқомат қилаётган одамларнинг ташқи кўриниши шундай.

Мабодо колхозчиларнинг маънавий қиёфалари, меҳнатга онгли муносабатлари тўғрисида гап очилиб кетса, колхоз раиси ҳам, партия ташкилотининг секретари ҳам пешқадам, илғор кишиларнинг номларини ифтихор билан бир-бир санаб берадилар.

— Турдиали Минглибоев бултурги оғир шароитда гектаридан 35 центнердан пахта ҳосили олди. Пак Василий, Тангер Худойбердиев, Сотиболди Қўшматов сингарилар интизомда, меҳнатда бошқаларга ўрнак бўладиган кишилар. Шу туфайли улар ишлаб турган бригада, звеноларда юқори ҳосил етиштирилмоқда. Бундай мақтовга сазовор бўладиган бригада ва звено бошлиқлари, оддий кишилар бизда кўп. Ҳамма уларни ҳурмат қилади, уйининг тўрига таклиф этади,— дейди колхоз раиси Абдулаҳат Қаршибоев.

Бир неча йил илгари бу колхозда ҳосилдорлик жуда паст эди, гектаридан 20—22 центнердан пахта олинарди. Ҳозир эса об-ҳаво ноқулай келган йилларда ҳам план бўйича 27 центнерга етказиб ҳосил олинмоқда.

Райондаги пахтачилик билан шуғулланаётган хўжаликлар орасида бу колхоз ҳозир ҳосилдорликда 2—3 ўринни эгаллаб келаяпти. Бир сўз билан айтганда коллектив хўжалик ишини ўз иши деб билган, жамоат ишига эътиқод қўйган колхозчилар меҳнатининг самаралари ошиб, хўжалик тобора мустаҳкамланиб бормоқда.

УСТАХОНАДА

Оққўрғонга кетадиган катта йўл ёқасига колхознинг устахонаси жойлашган. Бу ерда бўлган киши ўзини заводга кириб қолгандай ҳис қилади. Моторларнинг гуриллагани, темир терсакларнинг жаранг-журинглари, пайвандчиларнинг иш жараёни худди заводни эслатади. Бу ерни колхоз хўжалигининг юраги, деса бўлади. Чунки худди шу ерда далада қилинадиган ишларнинг асосий қисмини бажарадиган турли маркадаги тракторлар, ҳар хил машиналар, автомобиллар, хилма-хил қишлоқ хўжалик асбоблари ремонт қилинади, синовдан ўтади ва далада ишлатиш учун йўлланма олади.

Колхоз устахонасида бир неча цех ва установкалар бор. Сирдарё областидаги Ленин номли совхоз ташаббусига қўшилган, колхоз механизаторлари барча техника воситаларини кўклам экиш кампаниясига барвақт тайёрлаб қўйиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Улар токарлик, фрезерлик станоги, компрессор, аккумулятор ва темирчилик цехлари ва бошқалардан фойдаланиб, техника ремонтини жадаллаштирмоқдалар.

Бу ерда ремонт қилиниши лозим бўлган механизмлар озмунча эмас. Биргина турли маркадаги тракторлардан 78 таси ремонтдан чиқарилиб, кўкламга тайёрланиши лозим. Азамат механизаторлар ҳозиргача 47 та тракторни тахт қилиб қўйдилар. Марс Хусаинов, Қурбон Раззоққулов, Тангир Худойбердиев, Нурали Бекмирзаев ва бошқалар бунинг учун астойдил меҳнат қилдилар.

Колхозда 1320 гектар пахта майдони бор. Пахтачиликдаги энг оғир ишлар техника воситаси билан амалга оширилмоқда. **Ер ҳайдаш, экишдан олдин ерни текислаш, чигит экиш, ғўзани культивация қилиш, ҳашаротга қарши дори сепиш, ғўзага ўғит солиш, ғўзанинг баргини тўкиш учун дори сепиш, пахта териш, терилган пахтани машинага ортиш, ерга тўкилган пахтани териш, кўсак териш ва кўсак чувиш сингари ишлар фақат тракторлар, машиналар ёрдами билан бажариляпти.**

Техника эндиликда деҳқоннинг қаноти, мадори, усиз деҳқончиликни тасаввур ҳам қилиб бўлмайди. Бир вақтлар пахтани машина билан теришга тиштирноғи билан қарши турган кишилар ҳам энди пахта териш машиналарининг дўсти, тарафдорлари бўлиб қолишган.

Колхозда техника воситалари йилдан йилга кўпайиб бораяпти. Масалан, 1967 йилга нисбатан 1969 йилда пахта териш машинаси 37 тадан 42 тага, ҳайдов трактори 10 тадан 15 тага, чопиқ трактори 24 тадан 28 тага, бошқа тракторлар 2 тадан 7 тага етди. Булар қаторига ерга тўкилган пахта ва кўрак терадиган машиналар қўшилди.

Энг кўп меҳнат талаб қиладиган пахта йиғим-терими даврида машина бениҳоя катта ёрдам бераяпти, айрим йиллари етиштирилган ҳосилнинг 70 процентини машина билан териб олиняпти.

ЕРНИ БОҚСАНГ, ЭЛНИ БОҚАДИ

Ер — бойлик манбаи. Ерни эъзозлаш керак. Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III қурултойида бу масала алоҳида қайд этилди. Колхоз аъзолари Ленин номли совхоз ташаббусига қўшилиб юбилей йилида мўл ҳосил етиштиришга аҳд қилганлар.

— Эндиликда ҳосилни ерларни кенгайтириш ҳисобига эмас, балки мавжуд ерлардан унумли-самарали фойдаланиш ҳисобига ошириш лозим. Бизда янги ўзлаштирадиган ер деярли йўқ. Бир гектар, икки гектар бўш ер бўлса ҳам секин-аста экин майдонига айланиб бораяпти. Шунинг учун биз мавжуд ерларда ҳосилдорликни оширишга қаратиб иш олиб боришимиз, тўла гектарлар учун курашмоғимиз лозим,— дейди колхоз раиси Қаршибоев.

Раиснинг, колхоз партия ташкилотининг секретари Султонбой Турсунбоев, бош агроном Абдусамат Абдуқодиров, колхоз инженери Ғайрат Нусеровнинг ҳам фикри шу. Шунинг учун ҳозир ерларнинг мелиорация аҳволини яхшилаш мақсадида каттагина ишлар қилиняпти.

Хўжаликнинг ҳамма ери ҳам соғлом эмас, айрим звенoларнинг ерида вилт касали бор. Мана шундай ерларга беда экилмоқда. Бедапоя ўрни ва маккажўхори экиб келинган ерларга чигит экиш планлаштириб қўйилди. Шундай, бу хўжаликда ердан унумли фойдаланиш учун юқоридаги сингари амалий тадбирлар кўриляпти.

БИЛИМДОН ДЕҲҚОНЛАР

Албатта, ҳар қандай ишнинг муваффақияти одамларга, ер эгаларининг ишга онгли муносабатда бўлишларига, уларнинг ишнинг кўзини билиб, вазифаларини уддабуронлик билан бажаришларига боғлиқ. Бу ерда колхознинг куч-қудрати ҳисобланган, оғирини енгил қиладиган тракторларни, хилма-хил машиналарни бошқарадиган юздан ортиқ механизатор кадрлар бор. Фақат тракторчиларнинг ўзи 78 киши, шоферлар 20 кишидир. Колхоз устахонасида слесарь, токарь, темирчи сингари мутахассислардан ўн киши ишлаб турибди.

Яқинда Урта Чирчиқ район партия комитети колхознинг раҳбар кадрлари билан танишиб чиқди. Бултурги бригада бошлиқларидан бир киши ўз аризасига мувофиқ бўшаган. Звено бошлиқларидан бир киши бошқа ишга ўтган. Қолган кадрлар ўз ўрнида. Чунки бу колхозда кадрларни ҳадеб ўзгартираберишi расм эмас. Улар ўз ишларини севади, ишнинг кўзини билишади. Ғайратли, ташаббускор кишилар. Бир вақтлар қолоқ ва кам ҳосилли бўлган бу хўжаликнинг қаддини рослаб олишда, ҳосилдорликни кўтаришда муносиб ҳисса қўшган Сотволди Қўшматов, Турдали Минглибоев, Ленин орденли Пак Василий Романович, Ким Валентин, Минор Қодирқулов сингари бригада ва звено бошлиқларининг номларини одамлар қайта-қайта ҳурмат билан тилга олишади.

Хўжаликка билимдон кишилар раҳбарлик қилишаяпти. Колхоз раиси Абдулахат Қаршибоев шу қишлоқ фарзанди, олий маълумотли, одамлар билан муомалани ўрнига қўядиган педагог. Колхоз партия ташкилотининг секретари Султонбой Турсунбоев олий маълумотли, техниканинг тилини яхши биладиган инженер. Бош инженер Ғайрат Нусеров, устахона мудири Ғаффор Тожибоев, бош агроном Абдисамат Абдуқодиров, агроном энтомолог Карим Фозилов, экономист Ким Гим Нам, иккинчи экономист Улфат Ойнақулова, зоотехник Чагай Константин, мол доктори Ким Ен Бомлар олий маълумотли кишилардир. Колхоз мана шу билимдон, ўз соҳаси бўйича катта тажрибага эга бўлган мутахассис кишилар қўлида.

Тезисларда «қишлоқ хўжалигида чуқур ўзгаришлар рўй бермоқда» дейилган. Куйбишев номли колхоздаги ишларга, одамларга назар ташлаган киши қишлоқ хўжалигида қандай чуқур ўзгаришлар бўлаётганини тушуниб олади.

«Социализм қурилиши бутун халқнинг ишидир, ҳар бир совет кишисининг ишидир,— дейилади Тезисларда.— Коммунизм иқтисодий программасининг муваффақиятли бажарилиши совет кишиси, унинг онглилигига, ташаббускорлигига, маданиятига ва профессионал маҳоратига боғлиқ». Қишлоқ меҳнаткашлари ҳам Ленин партияси талаб қилган даражага кўтарилиб бораяптилар.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

АҲОЛИНИ РЎЙХАТГА ОЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

КАЛИНИН. Район бўйича Бутуниттифоқ аҳолини рўйхатга олиш қизғин давом этаяпти. 243 ҳисобчи, 54 назоратчи колхоз ва совхозларда берилган топшириқни аъло даражада ўтамоқда. Хонобод қишлоқ Советида ҳисоб ишларини олиб бораётган ўртоқ К. Шамшаров Қўшқўрғон аҳоли пунктида 104 хўжаликда бўлиб 575 кишини рўйхатдан ўтказди. Киров қишлоқ Советининг активларидан М. Каримов Чиғатой аҳоли пунктида иш олиб бораяпти. Ҳасанбой қишлоқ Советидан ҳисобчи А. Абдуқодиров Юқори Ҳасанбой аҳоли пунктида 43 хўжаликни рўйхатга олди.

Аҳолини рўйхатга олиш ҳисобчилари ва назоратчилари умумхалқ ишига ўзларининг ана шундай муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

БЕКОБОД. Колхоз ва совхозларда, шаҳардаги хонадонларда аҳолини рўйхатга олиш изчиллик билан амалга оширилаяпти. Ҳисобчилар, назоратчилар рўйхатга олишни аниқ ва пухта ўтказилишини таъминлаш учун ҳаракат қилмоқдалар.

Шаҳардаги газлаштириш бошқармасининг ходими Любовь Вишетная ҳозиргача ўнлаб хонадонда бўлиб, 200 дан ортиқ жонни рўйхатдан ўтказди. У рўйхатга олиш 5-участкасининг 1-бўлимида ўз касбдошларига намуна бўлмоқда.

Аксана Полоцтина ҳам ўзига топширилган шарафли вазифани бажонидил ўтамоқда. Металл заводининг ҳурмат қозонган слесарь ёрдамчиси Аксана ўзига ажратиб берилган участкада аҳолини рўйхатга олишни тамомлаш арафасида турибди.

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

ТАЪСИРЧАН АГИТАЦИЯ УЧУН

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда кўргазмали агитациянинг роли ниҳоятда каттадир. Калинин районидаги кўпгина хўжаликлар, корхоналарнинг партия ташкилотлари бу соҳада ибратли тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Калинин район партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган бюро йиғилишида «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозида кўргазмали агитация қандай йўлга қўйилганлиги масаласи кўриб чиқилди.

Бюрода колхоз партия комитети кўргазмали агитациянинг жанговарлиги, таъсирчанлигини ошириш учун бирмунча ишларни амалга оширганлиги қайд қилинди. Клуб, дала шийпонлари, трактор парки ва бошқа жамоат жойлари стендлар, шиорлар, диаграммалар, фотовитриналар билан жиҳозланган. Уларда В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги юбилейига тайёргарликка алоҳида аҳамият берилган. Клубда Ленин хонасида улуғ доҳий ҳаёти ва революцион фаолияти ёритилмоқда.

Шунингдек, кўргазмали агитация воситасида колхозчиларнинг ҳаёти, уларнинг меҳнат муваффақиятларини ёритишга ҳам кенг ўрин берилмоқда. Ҳурмат тахтаси қишлоқнинг илғор кишилари ҳақида ҳикоя қилади. «Меҳнат ветеранлари», «Колхозимиз ташкилотчилари» стендлари ҳам чиройли безатилган.

Колхозда «Болгар-Совет дўстлиги» бурчаги ташкил этилган. Партия комитети «Колхозчилар овози» деворий газетаси ва «жанговар варақалар»ни чиқариб туришга алоҳида аҳамият бермоқда.

Бюро йиғилишида кўргазмали агитацияни йўлга қўйишда айрим камчиликлар ҳам борлиги қайд этилди. Жумладан, чорвачилик фермасида кўргазмали агитация воситалари жуда кам. Партия комитети кўргазмали агитациянинг меҳнаткашларни тарбиялашдаги ролини янада ошириш учун бу ишга қишлоқ зиёлиларини кенг жалб этмаётир.

Район партия комитети бюроси «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхози партия комитетининг кўргазмали агитацияни олиб бориш соҳасидаги тажрибаларини маъқуллади ва камчиликларни тугатишга қаратилган тадбирларни белгилади. Бошланғич партия ташкилотлари зиммасига бу колхознинг иш тажрибасини ўрганиш ва оммалаштириш топширилди.

ЮБИЛЕЙ ОЛДИДАН

БЎСТОНЛИҚ районн меҳнаткашлари доҳиймиз Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб нишонлаш учун қатор тадбирларни амалга оширмоқдалар.

Айниқса, район маданият уйи ходимлари катта ташкилотчилик ишларини олиб бормоқдалар. Жойларда доҳий ҳаёти ва революцион фаолиятига оид лекция ва суҳбатлар, савол-жавоб кечалари уюштирилмоқда. Масалан, «В. И. Лениннинг революцион фаолияти», «В. И. Ленин маданият ва санъат ҳақида», «В. И. Ленин ва Совет давлати» каби темаларда ўқилган лекциялар тингловчиларда катта таассурот қолдирди.

Маданият уйида Ленинга бағишланган фотостендлар, шиорлар бор. Доҳий ҳаётига оид кинофильмлар тез-тез намойиш қилиб турилмоқда.

Лекторлар, сиёсий ахборотчилар ўз суҳбатларида В. И. Ленин васиятлари қандай амалга ошаётганлиги, колхозчиларнинг ҳозирги фаровон турмушини мисоллар билан кўрсатишга алоҳида аҳамият бермоқдалар. Савол-жавоб кечаларига кекса коммунистлар, ишлаб чиқариш илғорлари таклиф этилади.

Маданият уйида методик кабинет ташкил этилган. У клублар ишини яхшилашга ёрдам бермоқда. Методистлар ёрдамида «Ленинград», «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» ва бошқа колхоз клубларида Ленин бурчаги ташкил этилган.

ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИ СЕМИНАРИ

Яқинда Юқори Чирчиқ районида корхона қурилиш, мактаб ва муассасаларнинг бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг бир кунлик семинари бўлиб ўтди.

Семинарда КПСС Марказий Комитетининг «Ярославль шаҳар партия ташкилотида партия йиғилишларини ўтказиш практикаси тўғрисида»ги қарори ва бошланғич партия ташкилотларининг вазифалари ҳақида район партия комитети ташкилотн ишлар бўлими мудири Г. Алимова, «Партия мажлиси протоколларини расмийлаштириш қоидалари тўғрисида» район партия комитетининг инструктори З. И. Гаева, «Коммунистларнинг ҳисобда туриши ва КПСС сафига қабул қилиш бўйича ҳужжатларни расмийлаштириш тартиблари» ҳақида район партия комитети ҳужжатлар сектори мудири Е. Ф. Митина ўртоқлар доклад қилдилар.

Шунингдек, район халқ контроли комитети раиси ўртоқ Х. Мирзакаримов жамоат мулкини сақлаш ва ундан тўғри фойдаланишда бошланғич партия ташкилотларининг халқ назорати группалари билан ҳамкорликда амалга ошнрадиган ишлари тўғрисида сўзлаб берди.

Семинарда доклад ва лекциялар юзасидан савол-жавоблар, ўзаро фикр алмашувлар бўлди. Илғор тажрибалар ўртоқлашилди. Семинар қатнашчилари, айниқса, партия йиғилишлари жанговарлигини ошириш, йиғилишларда кўриладиган масалалар тематикасини кенгайтиришга алоҳида аҳамият бердилар.

„ОЛТИНЧИ ИЮЛЬ“

ТЕАТР

Суратда: «Олтинчи июль» спектаклидан бир кўриниш (чапдан ўнгга) Г. В. Чичерин ролида артист Т. Каримов, В. И. Ленин ролида Ўзбекистон ССР халқ артисти З. Муҳаммаджонов, Я. М. Свердлов ролида республикада хизмат кўрсатган артист Ё Ахмедов.

К. Ромеев фотоси.

Октябрь инқилобидан кейинги дастлабки йилларнинг деярлик ҳар бир куни ёш совет социалистик республикаси тақдири учун ғоят кескин бўлиб, унинг ҳаёт-мамотини ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлганлиги маълум. 1918 йил Бутун Россия Советларининг V-съезди ўтган 5—6 июль ана шундай кунлардан эди. Съездда сўл эсерлар В. И. Ленин бошчилигидаги коммунистик (большевиклар) партияси ва Совет ҳукуматига қарши чиқадилар ва Брест сулҳини тўхтатиб, Германияга уруш эълон қилишни қатъий талаб қиладилар. В. И. Ленин бу талабни мутлақо рад этади ва Брест сулҳини бузиш айни вақтда Совет давлати учун нақадар хатарли эканлигини асослаб беради. Сўл эсерлар съездда қақшатқич зарбага учраб 6 июль куни Совет ҳокимиятига қарши исён кўтаради. В. И. Ленин ва унинг сафдошлари бир неча соат мобайнида сўл эсерларнинг бу контрреволюцион чиқишини бостирадилар.

Ғоят кескин ва ҳаяжонли ҳодисаларга тўла ана шу тарихий дамлар Ҳамза номли академик драма театри саҳнасида қўйилаётган М. Шатровнинг «Олтинчи июль» драмасида акс эттирилган. Гарчи асар бадиий саналса ҳам, у ўз мавзуи билан кўпроқ хроникал-ҳужжатли драмадир. Бу йўсиндаги асарнинг бадиий таржимаси ғоят мураккаб. Лекин, атоқли драматургимиз К. Яшин драманинг ўзига хослигини сақлаган ҳолда, ўзбек томошабинига мойил тилда уни моҳирона таржима қилган.

Драманинг хроникал-ҳужжатли жанрда ёзилганлиги асарни саҳналаштирувчи Т. Хўжаев ва режиссёр Х. Кожевников, умуман бутун театр коллективи олдига ниҳоятда мушкул вазифа қўйган. У ҳам бўлса, спектаклда бадиий ҳақиқат билан ҳаётий ҳақиқат ўртасида аниқ мувофиқликка эришиш, уларни уйғунлаштириб саҳнада ўша тарихий дамлардаги реал муҳитни, воқеаларнинг кескинлигини ҳаққоний ифодалашдир. Фикримизча, бу вазифани театр моҳирона уддалаган.

Асар бир неча соатлик тарихий даврни ўз ичига олган бўлса ҳам, у ўн саккиз кўринишдан иборат. Оммавий саҳналардан ташқари драмада ўттиздан ортиқ катта-кичик образ бор. Бундай йирик ва мураккаб асарда яхлитликка эришиш, воқеаларнинг изчил ва тез ривожини таъминлаш, томошабин диққатини спектакль охиригача тортиб бориш жуда қийин. Театр бу муҳим масалани ҳал қилишда ўзининг ижодий тафаккуригагина эмас, балки саҳна техникасидан ҳам унумли фойдаланиб, ихчам, мазмундор спектакль яратган. Бунда рассом Г. Бримнинг ҳам хизмати катта. Айниқса В. И. Ленин кабинети ва Сокольники хиёбони кўринишлари ўзининг ҳақиқий тасвирини топган.

Мазкур спектаклнинг ўзига хослиги, унинг, айни вақтда «Олтинчи июль» кинофильмидан фарқи шундаки, театр ўша даврдаги кескин тарихий дамларни кўрсатишни асосий мақсад қилиб қўймай, олтинчи июль воқеалари жараёнида улуғ В. И. Лениннинг революцион фаолиятини акс эттиришни бош масала қилиб қўйган. Натижада спектакль асосан В. И. Ленинга бағишланиб қолган. Шубҳасиз, бу олижаноб мақсад.

Бундан олдин улуғ доҳий образи яратилган пьесаларда В. И. Лениннинг ҳаёти ва революцион фаолиятини акс эттирувчи саҳналар кам эди ва Ленин турли шароитларда кўрсатилганди.

Мазкур асарда доҳийнинг бир неча соатлик ҳаёти, революцион фаолияти тўққиз кўринишда тасвирланган. Бошқаларида бевосита кўринмаса ҳам ғойибона иштирок этади. Шубҳасиз, драманинг бу йўсинда ёзилиши ижрочи зиммасига мураккаб ижодий вазифа, катта масъулият юклаган.

Яратилган образга, хусусан совет кишиларига энг яқин, энг қадрли, унга ҳарбир ҳаракати, кўзга илинар-илинмас ҳар бир чизиғи, хуллас бутун борлиғи яқиндан таниш бўлган доҳий В. И. Ленин образига нисбатан томошабиннинг ишончини туғдириш ниҳоятда мушкул масала, айниқса мазкур спектаклда. Фикримизча, Зикир Муҳаммаджонов бу муаммони ҳал қилган.

Табиийки, томошабин доҳий образини саҳнада кўргач, аввало унинг ташқи тузилишини, унга хос ҳаракатларни, кўз қарашлари, гапириши, кулиши хуллас бутун ташқи кўринишидан тортиб ички дунёсигача синчиклаб кузатади. Борди-ю, бирор томони ўхшамасачи? Кўпчилик ижрочиларда, хусусан биринчи марта Ленин ролида чиқаётган актёрда хавф туғдирадиган нарса ҳам ана шу. Улар одатда шундан чўчиб, кўпроқ юзаки ўхшашликка зўр берадилар. Спектаклга қараганда, З. Муҳаммаджонов ҳам В. И. Лениннинг ташқи қиёфасини ҳаққоний яратиш учун анча меҳнат қилган. Бироқ, ташқи ўхшашликка эришиш, унинг учун асосий мақсад бўлмаган. Спектакль жараёнида Ленин — Муҳаммаджоновнинг съездда президиум столи ёнида берилиб қалам тебратиб ўтиришини, нотиқ сўзларини диққат билан тинглашини, гоҳ бармоқлари, гоҳ қаламнинг орқаси билан столни беихтиёр чертиб-чертиб қўйишини, нотиқ номувофиқ сўзлаганда истеъзоли кулимсираб, қоғозга ниманидир ёзишини, нутқ сўзлаганида гоҳ минбарнинг икки четини ушлаб, гоҳ тирсаги билан минбарга таяниб гавдасини олдига беришини, гоҳ минбардан ташқари чиқиб, оташин фикр юритишини, кабинетида эса стол ёнидаги жаҳонга таниш бўлган чарм креслода эркин ўтиришини, телефонда гапиришини, қўлини гоҳ шимининг чўнтагига солиб, гоҳ яна беихтиёр чиқариб ҳаракат қилишини, остонада ўтириб хаёл суришини, хуллас турли-туман позаларда кўрамиз. Шуниси қувонарлики, уларнинг биронтаси атайлаб сунъий равишда қилинмай, образнинг айни вақтдаги ички ҳолатидан бевосита келиб чиқилган. Мана шунинг учун ҳам, актёрнинг ҳар бир ҳаракати табиий бўлиб, кишида ишонч ҳосил қилади.

Гарчи мазкур спектаклда В. И. Ленин образига асосий ўрин берилган бўлса ҳам, улуғ доҳийнинг бутун улуғворлигини, серқирра характерини, қайтарилмас хислатларини тўла-тўкис ифодалаш ғоят қийин. Владимир Ильичнинг ҳам инсоний, ҳам ижтимоий дунёси шу қадар бой ва бепоёнки уни бир асарда тўла акс эттириш умуман мумкин эмас. Бордию, санъаткор доҳийнинг айрим хислатларини жонли ва ҳаққоний тасвирлай олса, шуни ўзи унинг учун катта бахтдир. Ана шу нуқтаи назардан қараганда, З. Муҳаммаджонов маълум ютуққа эришган.

Асар, хусусан спектакль шундай тузилганки, Ленин образи иштирокида ўтадиган кўринишлар доҳийнинг маълум бир хислатини очишга қаратилган эмас. Биринчи ва учинчи кўринишдаёқ Владимир Ильичнинг айрим хусусиятлари— доҳиёна ташкилотчилиги ва йўлбошчилиги, революцион ғайрати ва тадбиркорлиги, тафаккурининг фаоллиги ва букилмас иродаси, душманларга нисбатан аёвсиз нафрати, муросасизлиги ва дўстларига бўлган самимий муносабати, инсоний олижаноблиги ва камтарлиги кўзга ташланади. Қолган кўринишларда эса улар ойдинлашиб ва чуқурлашиб боради. Шуни айтиш кераки, актёр Лениннинг ғоятда кескин вазиятдаги ҳолатини, кучли ички ҳаяжонини ниҳоятда вазмин, осойишта ифодалайди. Бироқ, образ ўзининг тўла бадиий қиёмига ҳали етгани йўқ. Назаримизда, образга доҳийга хос жозиба, эҳтирос, тафаккурининг кенглиги бирмунча етишмайди. Лениннинг Германия элчихонасига келиши ва охирги кўринишда пайдо бўлиши бошқача ҳал қилинса яхши бўларди. Айни ҳолда ҳар икала кўринишда қандайдир сунъийлик борлиги сезилади.

Спектаклда В. И. Лениннинг сафдошларига ҳам ўрин берилган. Улар орасида биринчи галда Наби Раҳимов талқинидаги Ф. Э. Дзержинский образи кўркамлиги билан кўзга ташланади. Тарихан Дзержинский шу қадар қўрқмас, жасоратли, қатъий, душманга нисбатан шафқатсиз бўлганки, қаерда пайдо бўлса, ҳатто номи эшитилса, душман ларзага тушар эди. Актёр ўз қаҳрамонининг ана шу хислатларини Дзержинский сўл эсерлар тўдаси орасига дадил кириб келганида, исёнкорлар томонидан қамоққа олиниши кўринишида моҳирона акс эттирган. Дзержинскийни қуролсизлантириш ҳақида буйруқ берилганда, тўрт солдат унга яқинлашади. Улар қўл урмоқчи бўлганда, кўзлари Дзержинскийнинг қаҳр-нафратга тўла кўзига тушади. Бир қарашнинг ўзидаёқ солдатлар орқага тисланади. Дзержинский осойишталик билан қуролини ечиб беради ва ўзини аввалгидек дадил эркин тутади. Н. Раҳимов ўз қаҳрамонининг ташқи қиёфасини ҳам, бой ички дунёсини ҳам ҳаққоний очиб, Дзержинскийнинг тўлақонлик ва жозибали образини яратди.

Халқимиз В. Д. Бонч-Бруевични Лениннинг яқин ёрдамчиси, содиқ дўсти ва маслакдоши сифатида билади. Саъдихон Табибуллаев ижросида бу образ шу қадар ишончли ва жонли чиққанки, оддий, ишчан, камтарин бир рус зиёлиси қиёфасида йирик давлат арбоби гавдаланади. Хусусан, актёр Бонч-Бруевичнинг В. И. Ленинга оталарча ғамхўрлигини, унинг илиқ ва самимий муносабатини, шунингдек прогрессив рус зиёлиларига мансуб фазилатларини ғоят усталик билан акс эттирган.

Я. М. Свердлов образи ҳам драмада катта ўрин олган. Ёш санъаткор Е. Ахмедов образнинг ташқи чизигини тўғри топган, Свердловнинг революцион фаоллигини кўпчилик саҳналарда ишонарли ифодалашга интилган. Лекин образ ҳали тўлақонли чиқмаган. Назаримизда, актёр образнинг ташқи ўхшашлигига берилиб, ички ҳаётига ҳали киролганича йўқ.

Спектаклда эпизодик образлар кўп. Улар орасида айниқса Тургун Хонтўраев яратган соқчи солдат киши хотирасида қолади. Ташқи кўринишидан унда фарқ қиларлик, кўзга яққол ташланарли биррорта хусусият йўқ, ўша даврдаги оддий бир солдат. Кам гап, дунёқараши тор, соддадил, қалби пок, афтидан жуда ҳориган, ҳаракатлари, гапиришлари бирмунча дағал. У қамалган сўл эсерлар партияси раҳбарларидан бири Спиридоновани қўриқлар экан, секин-аста нари-бери юриб, унинг сафсатасини эшитса ҳам аҳамият бермай, баъзан «бўлди энди, кўп валдирама» дегандай, қўлини силкитиб қўяди. Спиридонова юмшоқ ҳам гапиради, дўқ ҳам қилади, жазавага ҳам тушади, зўровонлик ҳам қилиб кўради, бироқ солдатга таъсирини ўтказаолмайди. Бу саҳнада асар ғоясини ифодаловчи катта маъно бор. Соқчининг барқарорлиги, унинг революция, Совет ҳокимиятига содиқлиги — Ленин ғояларининг тантанасини, сўл эсерлар партиясининг сиёсати эса тамомила инқирозга учраганини акс эттирарди. Т. Хонтўраев тамбовлик мужикдан чиққан революция солдатининг ўзига хос хислатларини очиш билан ўз қаҳрамонини катта бадиий умумлашмалар даражасига кўтарганки, томошабин унинг тимсолида бутун бир халқ оммасини тасаввур қилади.

В. И. Ленин сафдошлари Чичерин (арт. Т. Каримов), Лацис (арт П. Саидқосимов), Подвойский (арт. М. Орипов), Горбунов (арт. Р. Ёқубов) каби образлар эпизодик характерга эга бўлса ҳам, тўғри талқин қилинган, ҳар бирининг ўзига хос қиёфаси топилган.

Спектаклда Колегаев (арт. Ш. Қаюмов), Мирбах (арт. А. Турдиев), Рицлер (арт. Х. Наримонов) каби кичик ролларнинг ижрочилари ҳам ўз қаҳрамонларининг ички табиатини, характерини акс эттирувчи ифодали воситалар топганлар.

Гарчи сўл эсерлар образининг талқини умуман тўғри белгиланган бўлса ҳам. лекин бадиий такомилига ҳали етганича йўқ. Уларни бир-биридан ташқи кўринишидангина фарқ қилиш мумкин, холос. Негадир улар калтафаҳм, тажанг, енгилтабиат туюлади, кишига.

Назаримизда, заводдаги митинг, сўл эсерлар штаби каби оммавий саҳналарни янада жонлантириш керак. Уларда кенг кўламлик, кескин муҳит етарли сезилмайди. Бундан ташқари, сўл эсерларни қуролсизлантириш саҳнасида ёнбошдаги ложага пулемет олиб чиқилмаса маъқулроқ бўларди.

Айтиб ўтилган бу каби нуқсонлар, истаклар тез тузатилиши мумкин. Бундан мустасно, театр коллективи шундай мураккаб драмани саҳналаштириб, улуғ доҳий В. И. Ленин юбилейига муносиб совға тайёрлаган.

Ф. ЖЎРАЕВ.

ТЕЗИСЛАР ЎРГАНИЛМОҚДА

Оржоникидзе район меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига» Тезисларини зўр қизиқиш билан кутиб олдилар. Тезисларни ўрганиш юзасидан колхоз ва совхозлар, саноат корхоналари, илмий-текшириш институтларида бўлиб ўтаётган суҳбатлар, йиғилишларда дала меҳнаткашлари, ишчилар, ўқитувчилар, олимлар, қурувчилар кенг қатнашмоқдалар.

Район партия комитети КПСС Марказий Комитети Тезисларини кенг пропаганда қилиш тадбирларини кўрмоқда. Шу мақсадда сиёсий ташкилотчилар кенгаши бўлиб ўтди. Унда Тошкент қишлоқ хўжалик институти КПСС тарихи кафедрасининг доценти Т. Ғозиев Тезислар ҳақида, область партия комитетининг лектори К. Ким халқаро мавзуда мазмунли лекциялар ўқидилар.

Шунингдек, «Қибрай» совхози партия ташкилотининг секретари И. Неъматов, «Октябрь» колхози партия ташкилотининг секретари У. Тўлагановлар ҳамда энг яхши сиёсий ташкилотчилардан Ў. Аъзамова, Қ. Мадалиев ўртоқлар бу муҳим ҳужжатни кенг халқ оммасига етказиш тажрибалари, методикаси ҳақида фикр алмашдилар.

КПСС Марказий Комитети Тезисларини партия маорифи системасида чуқур ўрганишга ҳам катта эътибор берилмоқда. Шу йил 13 январь куни бўлиб ўтган партия маорифи бошланғич ва ўрта звенолари пропагандистлари кенгаши шу мақсадда чақирилган эди.

Семинар-кенгашда Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг доценти И. С. Прицкер «Партия ўқуви системасида КПСС Марказий Комитети тезисларини ўрганиш методикаси ҳақида», Тошкент шаҳар партия комитетининг лектори Ф. Б. Исҳоқов халқаро аҳвол тўғрисида доклад қилдилар.

Район партия комитетининг секретари Ш. Ғаниева пропагандистлар олдидаги муҳим ва масъулиятли вазифалар ҳақида гапирди.

С. САИДВАЛИЕВ.

АТЕИСТЛАР УЙИДА

РЕПОРТАЖ

Залларга қўйилган экспонатлар афсона эмас, ҳақиқатни ҳикоя қилади. Ранг-баранг плакатлар, полотноларда жилваланаётган олам тўлалигича ўз аксини топган. Табиат ғаройиботлари, рўй бераётган мўъжизалар, эрамиздан олдинги воқеаларнинг ҳаммаси илмий жиҳатдан асосланган.

Пойтахтимиздаги атеистлар уйига кирган киши яна бир талай янгиликлардан воқиф бўлади. Экскурсоводлар оламнинг тузилиши, фан парвози, дин тубанлиги ҳақида илмий фактларга таянган ҳолда сизга бой тушунчалар берадилар.

Заллар бўйлаб қўйилган экспонатларни бир-бир кўздан кечирамиз. Буюк астрономлар Галилей, Бруно, Улуғбек, Беруний каби олимларнинг илғор фикрлари расмларда ифодаланган. Бу билан улар қиммати яна ҳам ошган.

Бобокалонларимизнинг фан соҳасидаги ютуқларига совет ҳокимияти даврида эришилган муваффақиятлар яна бир қанот бўлди. Совет олимлари табиат, жамият қонунларини очишда ажойиб зафарларга эришдилар. Айниқса космосни ўзлаштириш билан боғлиқ бўлган тарихий парвозлар киши эътиборини беихтиёр ўзига тортади. Космосни ўзлаштиришнинг моҳияти, инсон тафаккурининг нақадар кенгайиб, диний тушунчалар тобора йўқолиб бораётганлиги космос бўлимида бўрттириб кўрсатилган. Томошабинлар совет фани ва техникасининг энг сўнгги ютуқларини кўриб фахрланадилар.

Каттагина бўлим ернинг пайдо бўлиши, табиат қонунлари ҳақида ҳикоя қилади. Олимлардан Шмидт Кант, Лапласнинг олам тузилиши ҳақидаги гипотезалари, зилзила ва вулканлар туфайли содир бўладиган емирилишлар ва уларнинг киши онгига таъсири тўғрисидаги фикрлар расмлар билан шарҳланган. Табиий офатлар айниқса болалар ва аёллар онгига кучли таъсир кўрсатади. Диндорлар бундан ўз мақсадларида фойдаланганлар. Улар одамнинг пайдо бўлишида ҳам ўзларича мушоҳада юритишган. Лекин Дарвин билан Павлов таълимотлари ҳар қандай диний ақидаларни чилпарчин қилиб ташлади. Тирик жониворларнинг пайдо бўлиши, жамиятнинг ривожланиши табиий қонунлар асосида борлишини улар исботлаб беришди.

Тараққиёт натижасида диний хурофотлар йил сайин чекинмоқда. Эндиликда совет медицинаси шунчалик ривожланиб кетдики, бундан буён диний урф-одатлар билан беморларни даволашга ҳеч қандай асос қолмади. Атеизм уйининг махсус бир бўлимида совет медицинаси эришаётган муваффақиятлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Томошабинлар кўзи олдида ислом дини келтирган зарар, кишилар онгининг ўсиб бориши, табиёт фанларининг равнақи, жамият тараққиёти — ҳамма-ҳаммаси кинолентадек ўта бошлайди. Марксизм-ленинизм асосчилари диннинг реакцион моҳиятини рўйирост очиб ташлаганлар.

Атеизм уйи ходимлари экспонатларни янада кўпайтириш, залларни кенгайтириш устида кўпроқ қайғурмоқдалар. Тошкент зилзиласи мисолида табиий офатлар олдида инсон қанчалар қудратли эканлигини ифодаловчи янги экспонатлар пайдо бўлаяпти. Тошкентни тиклаш пайтида кўрсатилган жасорат, дўстлар ёрдами, шаҳримизнинг бугунги қиёфаси мана шу ерда ўз аксини топади. Айни пайтда пахтачиликни ривожлантириш, меҳнатдан шон топаётган азаматларни мадҳ этиш ҳам атеизм уйи ходимларининг диққат марказида турибди. Йўл-йўлакай ислом ва хотин-қизлар бўлимини ҳам янги экспонатлар билан бойитиш кўзда тутилаяпти.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон меҳнаткашлари ижодий меҳнат туфайли фаровон ҳаёт гаштини сурмоқдалар. Орамизда олимлар, меҳнат қаҳрамонлари, новаторлар оз эмас. Уларнинг барчаси келажакка комил ишонч билан қараб меҳнат қилаётганликлари туфайли мана шундай обрў-эътибор топмоқдалар. Уларни қанчалик тарғиб қилсак, арзийди.

Атеизм уйи ходимлари аҳоли ўртасида илмий атеистик пропагандани намунали йўлга қўйишда ҳам кўп жон койитмоқдалар. Илмий ходимлар бевосита областимиз шаҳар ва қишлоқларига чиқиб, лекциялар уюштирмоқдалар. Кўчма виставкалар ва кинофильмлар намойиш этмоқдалар. Ўтган йили Оққўрғон, Юқори Чирчиқ, Бўка ва бошқа районларда 700 дан ортиқ атеистик темада лекциялар ўқилди. Тошкент шаҳрининг Октябрь районида ўтказилган лекция ва суҳбатлар ҳам кишиларда катта қизиқиш уйғотди.

Пойтахт олимлари атеизм уйи ишининг муваффақиятли боришида ўзларининг ёрдамларини аямаяптилар. Профессорлар Э. Юсупов, А. Ортиқов, фалсафа фанлари кандидатлари Ғ. Мўминов, М. Далиев ва бошқа ўртоқлар илмий атеистик пропагандани кенг йўлга қўйишда ва тадбирлар самарадорлигини оширишда атеизм уйи ходимларига керакли маслаҳатларни бериб турищибди. Шаҳар ва район атеистик уйлар ишини жонлантиришда яқиндан кўмаклашмоқдалар.

Атеизм уйи бевосита жойларда ўз филиалларини очиб атеистик пропагандани яна ҳам кенгайтирмоқда. Зангиотада очилган филиал иши айниқса намуналидир. Бу йил Бухоро, Наманган, Фарғона, Андижон шаҳарларида ҳам илмий атеистик уйлар очиш мўлжалланмоқда. Бу ташаббус кўпчилик томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

ДАМИРА Гасимова беш йиллик юзасидан ўз зиммасига олган мажбуриятини барвақт адо этди. «Чирчиқсельмаш» заводининг бу пешқадам токари доҳиймиз юбилейига ўз муносиб туҳфасини тайёрламоқда. Кунлик топшириқларни ошириб бажармоқда. Суратда: ўртоқ Д. Гасимова.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

МЕХАНИЗАТОРЛАР ҒАЛАБАСИ

1-«Строймеханизация» трестининг механизаторлари доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига олинган юксак социалистик мажбуриятларни бажара бориб, 1969 йилги давлат планини муддатидан илгари адо этишди.

Трест экскаваторчилари катта ҳажмдаги ер ишларини бажардилар. Улар 7 миллион 750 минг кубометр тупроқ қазиб пойдевор ҳозирладилар. Бульдозерчилар эса 8 миллион 100 минг кубометр ер ишлари адо этдилар.

Трестда социалистик мусобақани кенг авж олдириб юборилганлиги туфайли қатор муваффақиятлар қўлга киритилди. Беш бригада ва 14 экипаж аъзосига коммунистик меҳнат бригадаси, 50 механизаторга коммунистик меҳнат зарбдори номи берилди.

Рационализатор ва ихтирочилар ҳам самарали меҳнат қилишди. Улар 28 ўрнига 30 та ихтирочилик таклифларини ишлаб чиқдилар. Таклифларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиши орқали 41 минг сўм фойда олинди. Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш ҳисобига эса 23 минг сўм пул иқтисод қилинди.

Илғор трест коллективи бу йил ҳам катта меҳнат зафарларини қўлга киритиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Ҳ. СУЛТОНОВ.

Тошкентдаги пахта целлюлозаси кимёси ва технологияси илмий-текшириш институти олимлари муҳим темалар устида тадқиқотлар олиб бормоқдалар. Суратда: атоқли олим Н. Ризаев (чапда) билан илмий ходим Б. Зукруллаев лабораторияда.

А. Тўраев фотоси.

АНЪАНАЛАРГА СОДИҚМИЗ

Ленин юбилейи арафасида қорхонамизнинг бой тарихига бир назар ташлаб ўтмоқчиман. Заводимиз Улуғ Октябрь социалистик революциясининг порлоқ ғалабаси натижасида камол топди, вояга етди.

Корхонамиз музейида бу тарихан қисқа даврнинг ўзига хос экспонатлари сақланмоқда. Бу музейда корхонамиз ташкил топгандан буён босиб ўтган йўл озми-кўпми ўз аксини топган.

Бу ерда бир гудок ҳам сақланмоқда. У дастлабки Қизил Шарқ устахоналари ишчиларини янгроқ овози билан уйғотган, Октябрь революцияси зафаридан дарак берган эди. Тошкент-у, Туркистоннинг юзлаб ишчилари ана шу қўнғироқ садосидан руҳланиб, янги, ёрқин ҳаётга дадил одим ташладилар.

Бу воқеа 1917 йилнинг 28 октябрида юз берганди. Шундан буён корхонамизнинг ветеран ишчилари кўпгина тарихий воқеаларнинг шоҳиди бўлдилар.

Ишчиларимиз Ўрта Осиёда биринчи бўлиб Москва ишчиларининг буюк починига қўшилиб, коммунистик шанбалик ўтказдилар. Бу ташаббусга Туркистоннинг жуда кўп ишчилари ҳам қўшилдилар. Бу ҳаракат оммавий тус олиб кетди. Буюк починнинг бир йиллигини нишонлашда Туркистон ўлкасининг 12664 темирйўлчиси қатнашди.

Коммунистик шанбаликнинг 50 йиллиги олдидан заводимизнинг кекса-ю—ёш ишчилари бутун республикамиз ишчиларига қарата мурожаат қабул қилдилар. Шанбаликнинг 50 йиллигини нишонлаш юзасидан конкрет мажбурият қабул қилган эдик, аҳдимизни шараф билан адо этдик.

Шу кунларда барча ишчиларимиз, инженер-техник ходимларимиз бир иштиёқ билан яшамоқдалар ва меҳнат қилмоқдалар. Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини ишлаб чиқаришнинг барча кўрсаткичлари бўйича муносиб кутиб олиш учун курашмоқдалар. Москва ва Ленинград корхоналари ишчиларининг доҳий юбилейини ҳар қачонгидан кўра катта зафар билан кутиб олиш борасидаги ташаббусига қўшилган корхонамиз коллективи оширилган мажбурият олиб ишламоқда.

Пландан ташқари 100 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш, битта тепловоз секцияси ва бир вагонни ремонт қилиш, 50 минг сўмлик фойда олиш, кўплаб ёқилғи, электр қуввати, қора металл тежаб қолиш, 300 та рационализаторлик таклифини ишлаб чиқаришга жорий этиб, 160 минг сўм иқтисодий фойдага эришиш — бизнинг шиоримиздир. Йиллик планни 29 декабрда, беш йиллик топшириқни 1970 йилнинг 7 ноябригача бажариш учун социалистик мусобақани кенг йўлга қўйганмиз. Мусобақа якуни ҳар ойнинг белгиланган кунида кўриб чиқилмоқда. Ишлаб чиқариш пешқадамларига кўчма Қизил байроқ ва пул мукофотлари берилмоқда.

Корхонамизда ленинча беш йиллик зарбдорлари ва бригадалари номини олиш учун курашаётган фидокорлар кўп. Коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаётганлар сафи ойдан-ойга кенгайиб бормоқда. Бекободдаги В. И. Ленин номли металлургия заводи ва Мирзачўл районидаги В. И. Ленин номли совхоз коллективларининг доҳиймиз юбилейи шарафига бошлаган ташаббусига қўшилган ишчи-хизматчиларимиз ғайратни кучайтириб юбордилар.

Бу ғайрат ва ишжоаткорлик ўз натижасини беряпти.

Ҳа, доҳий юбилейи шарафига мусобақа чиндан ҳам оммавий тус олиб кетди. 207 ишчи юбилей шарафига шахсий счёт очдилар. 10 бригада ленинча беш йиллик коллективи номини олиш учун қизғин курашмоқда. 1440 азамат нуқсонсиз маҳсулот ишлаб чиқариш шиори остида меҳнат қилмоқда.

Бу соҳада, айниқса, ўртоқ А. Белов раҳбарлик қилаётган асбобсозлик цехи ва Т. Корнев бошчилик қилаётган вагон цехи меҳнатсеварларининг ишлари таҳсинга сазовордир.

Корхонамиз инженер-техник ходимлари ва ишчи-хизматчилари ўз анъаналарига содиқ қолиб, шонли санани қувончли зафарлар билан кутиб олмоқдалар.

Ю. ЗАЙЦЕВ,
Октябрь революцияси номидаги тепловоз-вагон ремонти заводининг бошлиғи.

МЕЪМОР

ЛАВҲА

Ўрта бўйли, қотмадан келган, ниҳоятда камгап бу йигит ўн кундирки, барвақт туриб, тун қорайгунча қишлоқ кезар, айрим ҳолларда эса Қўқон орқали Марғилонга олиб борувчи катта йўлга чиқиб олиб, азим адирларга синчковлик билан боқарди.

Бу бегона йигит ким бўлди экан? Уни бу ерларга қандай ишлар олиб келди? Қишлоқ аҳлини ана шу савол қизиқтирарди.

Кунларнинг бирида шу ерлик кекса отахон Саид Нурмуҳамедов меҳмон яшаб турган хонадонга кириб келди. Салом-аликдан сўнг оқсоқол оҳиста мақсадга ўтди.

— Ўғлим, сўраганнинг айби йўқ. Сизни биз томонларга қандай юмушлар олиб келди?

— Отахон, ўзимни таништиришни ҳам унутаёзибман,— деди йигит.— Узр, Исмим Исмон. Тошкентликман. Бу ерга яхши ният билан келганман. Сиз яшаб турган қишлоқнинг шимоли-шарқ томонида каттакон шаҳарча қад кўтаради. Ўзи қирқ гектар ердан иборат, ўн минг аҳолига мўлжалланган.

— Мен асли лойиҳачиман,— сўзида давом этди Исмон.— Янги ташкил этиладиган шаҳарчанинг ҳомаки қиёфасини чизиб чиқишим керак. Ўн кун мобайнида кўплаб жойларда бўлдим. Қаерда, қандай бинолар барпо этиш кераклигини чамалаб чиқдим... Кўп ўтмай бу ерга минглаб қурувчилар кириб келади. Шаҳарча пойдеворига асос солинадиган кунда албатта сизни чақиртираман. Биринчи ғиштни ўз қўлингиз билан қўясиз.

Каттакон бир шаҳарчанинг лойиҳасини чизиш, унинг ипидан-игнасигача бўлган майда деталларини аниқ ҳисобга олиб, оқ қоғозга туширишнинг ўзи бўлмас экан. Исмон ёш мутахассис. Тажрибаси ҳам кам. Бунақанги катта ишга биринчи марта қўл уриши. У тинмай изланди, ўқиди, ўрганди.

Баҳор, ёз ва куз ана шу зайилда ўтди. Ҳар бир машаққатли, узлуксиз давом этган бетиним ишнинг ширин, тотли меваси, қувончли натижаси ҳам бўлади.

Бугун Исмон ишга барвақт келди. У яқин дўсти, ҳамкасби Алик Терентьев билан ҳамкорликда чизган лойиҳани бошлиққа тутқазди. Группа бошлиғи Констандас ўз бағрида қанот ёзаётган йигитларнинг бу мураккаб лойиҳасини синчиклаб текширди. Эскизда чизиб кўрсатилган ҳар бир бино ва қурилиш иншоотларига мамнун билан боқди.

— Исмонжон, қилган ишинг чакки эмас,— деди раҳбар.— Макет планини эртага комиссияга тақдим этаман. Ҳар қалай кўнглинг тўқ бўлсин. Меҳнатинг зое кетмапти.

Янги шаҳарча лойиҳасининг тақдири нима бўлди? Комиссия назоратидан қониқарли ўтдимикан? Шуни билиш мақсадида биз Ўзбекистон Давлат лойиҳа институти томон йўл олдик. Исмон Усмонов тўртинчи устахонанинг 1-бўлимида ишлар экан. Ичкарига кирар эканмиз, уни иш устида учратдик.

— Шаҳарчанинг макет плани текширувда яхши баҳо билан тақдирланди,— қувониб гапирди бўлим раҳбари Константин Алексеевич.— Бир ой ичида лойиҳанинг ишчи плани ҳам чизиб битказилади. Шу йилнинг ёз фаслидан бошлаб қурилиш ишларига қўл урилади.

Бошлиқнинг юракдан чиқариб айтаётган ана шу самимий сўзлари Исмонни ниҳоятда қувонтириб юборди. Йигитнинг ўз касбига бўлган меҳру-муҳаббати янада жўш урди.

Константин Алексеевич бу ёш, изланувчан ижодкорнинг иш фаолиятидан қизиқ лавҳаларни айтиб берди. Асли, Исмон—Тошкент политехника институтининг студенти. У бу йил архитектура факультетини тугатиш олдида турибди. Ўткир қобилияти ва ишчанлигини ҳисобга олиб лойиҳа институтига ишга қабул қилинган экан.

Факультет бўйича улкан маъмурий бино лойиҳасини чизиш юзасидан конкурс эълон қилинганди. Конкурс шартларига биноан, мазкур тўрт қаватли бинода мажлислар хонаси, иш кабинетлари бўлиб, бинонинг ички ва ташқи жиҳозларида ўзбек наққошчилиги ўз аксини топиши керак эди. Бир ой муҳлат берилди. Конкурс жюрисига 24 та лойиҳа тушди. Улар орасида Исмон чизган лойиҳага «аъло» баҳо берилди. Унга конкурс дипломи ва 250 сўм пул мукофоти топширилди.

Ёш лойиҳачи доимо изланишда. Унга яна бир муҳим иш топширилди. Пахта тозалаш саноати министрлигидан мазкур бўлимга буюртма тушди: саккиз қаватли маъмурий бино лойиҳасини чизиб бериш керак. Бу масъулиятли вазифа Исмонга топширилди. Ҳадемай бу лойиҳа ҳам ҳаётга йўлланма олади.

Қуш қанотсиз, шогирд устозсиз бўлмайди. Исмоннинг қанот ёзишида группа раҳбари, тажрибали архитектор Константин Алексеевичнинг хизмати катта. Шунинг учун бўлса керак, Исмон билан суҳбатлашганимизда у ҳар гап орасида ўз устозининг исмини иззат ва ҳурмат билан тилга оларди.

Ер қимирлаб, шаҳримиз бошига ташвишли кунлар тушгани ҳамманинг эсида. Шунда Константин Алексеевич раҳбарлик қилаётган бўлимга муҳим топшириқ берилди. Қисқа вақт ичида каттакон бир турар-жой квартали лойиҳасини чизиб бериш керак эди. Бўлимда меҳнат қилаётган меъморчилар катта масъулиятни сезган ҳолда иш олиб боришди. Лойиҳа ўн беш кун деганда тайёр бўлди. Эндиликда бутун борлиққа салобат тўкиб турган ана шу «Украина» кварталида юзлаб оилалар истиқомат қилмоқда. Янгийўл, Олмалиқ, Оҳангарон шаҳарларида бўлган киши уларнинг марказида қад кўтарган кўпқаватли турар-жой биноларини кўрган. Мазкур уйларнинг лойиҳаси ҳам ана шу бўлим ходимларининг ижодига мансуб.

Хонада сокин сукунат чўмган. Қўллар ҳаракатда. Янгидан-янги фикр, ижод ва изланиш орқали рўёбга чиқаётган ранг-баранг чизиқлар оппоқ қоғозга қуюлмоқда. Уларда акс эттирилган ҳашаматли шаҳарчалар, бир-биридан кўркам турар-жой бинолари ҳадемай ҳаётга йўлланма олади. Бу шаҳарчаларда яшаб, шинам уйларда ҳаёт нашъидасини сурган кишиларимиз изланувчан лойиҳачилар номини албатта ҳурмат билан тилга олишади.

И. ЮСУПОВ.

Бобомурод Достамов кўп йиллардан бери Бекобод районидаги Ойбек номли совхозда бригадага бошчилик қилиб келади. У бошлиқ бригада аъзолари юбилей йилида ўзларига қарашли пахта майдонларининг ҳар гектаридан 30 центнердан ошириб ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Суратда: Бригада бошлиғи Б. Достамов.

Н. Тўраев фотоси.

ПАРРАНДАЧИЛАР ТУҲФАСИ

Ҳаммаёқ оппоқ қорга ўралган. Майский даштида меҳнат-ҳаёт ёздаги каби қайнамоқда. Оржоникидзе районидаги паррандачилик фабрикаси шу бепоён чўлнинг қоқ бағрида жойлашган.

Унинг ташкил топганига унча кўп вақт бўлгани йўқ. 1966 йилдан бошлаб бу ерда ҳамма қулайликларга мосланиб қурилган товуқхоналар, уй-жой бинолари, хуллас, муҳташам шаҳарча бунёд бўлди.

Фабрика ходимлари юбилей йилида зўр ғайрат ва ташаббус кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. «Она-Ватанга мумкин қадар мўл ва аъло сифатли парранда гўшти ва туҳум етказиб берамиз!» — фабрика коллективининг шиори ана шу.

Фабрика биринчи бор ишга тушган йили бор-йўғи 18 минг товуқ бор эди. Кейинги бир йил ичида она товуқларнинг сони 6 мингдан зиёд кўпайди. Фабрика коллективи янги йилни товуқлар сонини 32 минг донага етказиш билан қарши олди. 1969 йил давлат топшириқлари ошириб бажарилди. Ўтган йили пландаги 57 минг тонна ўрнига 58 минг тонна семиз парранда гўшти, 2 миллион 600 минг ўрнига 3 миллион 750 минг дона тухум тайёрланди. Йил давомида ҳар бир товуқдан ўрта ҳисоб билан 180 — 190 тадан тухум олишга эришилди.

Фабрикада товуқлар сони бу йил 65 минг донага етказилади, маҳсулот тайёрлаш анча яхшиланади, 4 миллиондан ортиқ туҳум, 105 тоннадан зиёд парранда гўшти топширилади.

Ресуда Жалолова, Таня Клавдия, Умри Авазова, Ортиқжон Сиипова каби илғор товуқбоқарлар меҳнатда ўрнак ва ташаббус кўрсатмоқдалар.

Р. ДАМИНОВ.

Редакцияга хат

ОВОЗАСИ КЎКДА, ҲАВОЗАСИ ҚОҒОЗДА

Нима дейсиз, Эски Тошкент посёлкасида томи осмонга, деразаси кўчага қараган дангиллама кутубхона қуриларамиш деган гап районда бир неча вақт оғиздан-оғизга ўтиб юрди.

Эшитганлардан бири бу хушхабарни юрагига сиғдиролмай, «мана энди кутубхонага ёлчийдиган бўлдик» деса, иккинчиси «нимасини айтасиз, кутубхона бўлганда ҳам бирйўла олтмиш киши мутоала қиладиган кутубхона бўларкан» дерди.

Тўғри, шамол бўлмаса дарахтнинг учи ҳам қимирламайди, дейишади. Бундан икки-уч йил муқаддам Янгийўл район Совети ижроия комитетининг кутубхона қурилиши ҳақидаги қарори билан 42500 сўм маблағ ажратилди. Шундан кейин Тошкент область ремонт-қурилиш трестидан Янгийўл район 49-ремонт-қурилиш участкасига қуйидаги мазмунда буйруқ юборилди. Буйруқ текстини эътиборингизга айнан ҳавола қиламиз.

«Буйруқ № 148. 22 август 1967 йил.

Янгийўл район 49-ремонт-қурилиш участкасининг бошлиғи ўртоқ И. М. Сафин зиммасига Пахта посёлкасидаги смета бўйича 42500 сўмлик район кутубхонаси қурилиш объектини қабул қилиб олиш вазифаси юклансин. Планга мувофиқ 1967 йилда 10—15 минг сўмлик қурилиш ишларини бажариш, кутубхона қурилишини эса 1968 йилнинг иккинчи кварталида тугаллаш кўзда тутилсин.

Тошкент область ремонт-қурилиш трестининг бошқарувчиси:

И. КУЗНЕЦОВ.»

— Кутубхона қуришми, кутубхона қурилишини қойил қиладиган мана бизда,— деди участка бошлиғи Сафин буйруқни ўқиркан кафтларини бир-бирига ишқаб,— шундай кутубхона қуриб берайликки, катталар эмас, ҳатто болалар ҳам ётиб мутоала қиладиган жой бўлсин.

Буни қаранг-ки, орадан кўп вақт ўтмай, ғишт, цемент, шағал ортган машиналар турнақатор бўлиб қурилиш объекти томон серқатнов бўлиб қолишди. Ҳа-ҳу дегунча, ғишт, шағаллар уйиб ташланди. Енг шимариб, андава кўтарган усталар ҳам бир-бирига навбат бермай, иш бошлаб юборишди. Бу ердан ўтган ҳар бир йўловчи қўли-қўлига тегмай, ғишт тераётган усталар ҳаракатини кўриб, ўзларича: «Баракалла, бошлиқ деган ана шундай сўзда турадиган бир сўзлик бўлса, кутубхона бир йилга қолмай битиши турган гап» деб қўйишар эди.

Минг бор афсуски, тез ёнган олов тез ўчади деганларидек, бу ҳаракат узоққа бормади. Кутубхона пойдеворининг қалинроқ жойи бир ярим метр, бериси 40 сантиметр кўтарилганича, қолиб кетди. Орадан етти ойдан ошиқ вақт ўтди. Қурилишдан на участка бошлиғи, на хайр-маъзурни насия қилиб, андавани қўлтиқлаб кетган усталар хабар олишгани йўқ. Бу орада қурилиш объекти ён-атрофида яшовчи хонадонларнинг ерга урса, осмонга сачрайдиган шўх болалари ҳавозасиз «ҳаммомни беркинмачоқ ўйнайдиган майдонга айлантириб олишди.

Ҳозирча болалар бу ерда ўйнаб тураверишсин, сиз гапни район маданият бўлими ходимларидан эшитинг. Бу аҳволдан ташвишга тушган район маданият бўлими область ижроия комитети ҳамда область ремонт-қурилиш трестига қуйидаги мазмунда илтимос хати йўллади. Бу хатни ҳам эътиборингизга ҳавола қиламиз.

«Тошкент область ижроия комитети раисининг ўринбосарига.

Нусхаси Тошкент область ремонт-қурилиш тресги бошқарувчиси ўртоқ Кузнецовга.

20 ноябрь 1967 йил.

Янгийўл район ижроия комитетининг маданият бўлими сизларга маълум қиладики, сизнинг 1967 йил 22 августдаги 148-сонли буйруғингиз район 49-ремонт-қурилиш участкаси бошлиғи Сафин томонидан умуман бажарилмаяпти.

Район маданият бўлими ўртоқ Сафинга Пахта посёлкасидаги кутубхона қурилиши ҳақидаги буйруқни бажариш вазифасини топширишингизни сўрайди.

Район маданият бўлимининг мудири:

Т. ИСМОИЛОВ.»

Шундан кейин қурилишда бирор силжиш рўй бергандир деб ўйларсиз. Кечирасиз, қурилиш участкаси бошлиғи ўртоқ Сафин бунақа буйруқ ва кўрсатмалардан бир нечасини олди. Лекин икки йилдан буён кутубхона пойдеворига қўйилган ғишт кўчса кўчдики, устига бирор дона ғишт қўйилмади. Тўғри, Эски Тошкент посёлкасида кутубхона қурилиши ҳақидаги овоза ҳали ҳам тингани йўқ, қурилиш ҳавозаси ҳали қоғоздан объектга кўчгани йўқ.

Хўш, ваъдабоз ўртоқ Сафиннинг амалий ишга ўтиши, ҳозир район аҳолисига зарур бўлган кутубхонани қуриб битказиши учун яна қандай буйруқ керак?! Ҳозир бизни ана шу муаммо қизиқтиряпти.

Л. АБЛАЗИЗОВА,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими.

И. ЎРИНБОЕВ,
пенсионер.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

КЕСКИН ҚОРАЛАМОҚДАЛАР

ПАРИЖ, 19 январь. (ТАСС): Франция Коммунистик партиясининг органи «Юманите» газетаси бугун бундай деб ёзган: Президент Никсон томонидан ўтказиб келинаётган Вьетнамдаги урушни «вьетнамлаштириш» сиёсати Америка империализми «янги» стратегиясининг бир қисмидир. Бу сиёсат рўй берган ўзгаришлардан сўнг ер шарининг ана шу районида АҚШнинг сиёсий ва иқтисодий ҳукмронлигини сақлаб қолишга қаратилгандир.

Газета «Вьетнам юзасидан Парижда ўтказилаётган кенгашни Қўшма Штатлар очиқдан-очиқ саботаж қилаётганлигини» кескин қоралайди ва Америка ҳамда жаҳон афкор оммасини Америка империализмининг «Янги стратегиясини» фош қилишга чақиради.

ЖОСУСЛАР ҚЎЛГА ТУШИРИЛДИ

ПРАГА, 17 январь. (ТАСС). ЧТК агентлиги хабар беради: Словакия Ички Ишлар министрлигининг органлари Чехословакияда ҳарбий, иқтисодий ва сиёсий характердаги махфий маълумотлар тўплаш билан шуғулланган чет эллик бир неча агентларни яқинда қўлга туширди. Австрия территориясида жойлашган жосуслик марказлари ана шу агентларнинг фаолиятига раҳбарлик қилиб келган. Словакия Ички Ишлар министрлигининг вакиллари, ана шу жосуслар қўпорувчилик ишини текшириш натижалари ҳақида жамоатчиликка ўз вақтида хабар қилиб турилади, деб айтдилар.

ДАҲАНАКИ ЖАНГ

ЛОНДОН, 19 январь. ТАСС мухбири Ю. Устименко хабар беради: Англия парламенти бугун қишқи каникулдан кейин бу йил муддатидан олдин парламент сайловини ўтказиш эҳтимоли борлиги тўғрисидаги миш-мишлар кучайган бир вазиятда ўз ишини бошлади. Бундай миш-мишларнинг тарқалишига бош министр Гарольд Вильсоннинг Суонсида сўзлаган сўнгги нутқи сабаб бўлди. У ўзининг бу нутқида лейбористларни сайловчиларнинг кўпроқ овозини олиш компаниясини бошлаб юборишга чақирган эди. Шундан кейин консерваторларнинг лидери Эдвард Хит партиянинг сайлов олди манифести лойиҳасини муҳокама қилмоқ учун «даъвогар кабинет»нинг махсус мажлисини чақириш тўғрисидаги режасини эълон қилди.

Парламент иш программасининг ўзи ҳам Англиянинг буржуазия партиялари сайловда навбатдаги курашга тайёргалик кўраётганлигини кўрсатиб турибди. Лейбористлар бир қанча қонун лойиҳаларини қабул қилиш ниятида юрибдиларки, бу қонун лойиҳалари уларнинг мўлжал қилишича, сайловчилар кўз олдида ҳукмрон партиянинг обрўсини ўстиришга ёрдам беради.

Консерваторлар бўлса, ўзларининг сайлов олди пропагандасини лейбористлар ҳукуматини қаттиқ танқид қилиш асосида қуришни планлаштирмоқда. Улар лейбористлар ҳукмронлик қилиб турган йилларда мамлакатда кун кечириш учун нарх-наво анчагина ўсиб кетганлиги фактига таяниб туриб, инглиз сайловчиларини Тори партиясини ёқлаб ўз овозларини беришлари зарурлигига ишонтиришни мўлжалламоқдалар. Айни пайтда консерваторлар лидерларининг омма олдида сўзга чиқишлари шуни кўрсатмоқдаки, агар улар ҳокимият тепасига келадиган бўлсалар, ҳозирги сиёсат жиддий ўзгаришларга учрамайди. Лекин, даҳанаки жанг ҳар икки етакчи партияларга ҳам бир қанча муҳим проблемалар юзасидан ягона нуқтаий назарда туришга халал бераётгани йўқ. Шундай қилиб, улар турли баҳоналар билан фунт стерлингнинг мавқини мустаҳкамлаш учун ички истеъмолни қаттиқ чегаралаш зарурлигини ёқламоқдалар ва Англиянинг инглиз монополиялари манфаатлари йўлида «умумий бозор»га қўшилиши режасини ҳимоя қилмоқдалар.

ЁШЛАР МИТИНГИ

ХАРТУМ, 17 январь (ТАСС). Судан ёшлари иттифоқи судан-совет дўстлиги митинги ўтказди. Ёш ишчилар, давлат хизматчилари, студентлар ва ўқувчилар Совет Иттифоқи ёшлари билан бирдам эканликларини яна бир бор изҳор этмоқ учун пойтахт майдонларидан бирига тўпланишди.

Митингда сўзга чиққан нотиқлар Судан Демократик Республикасига ҳар томонлама ёрдам ва кўмак бераётган Совет Иттифоқидан Судан ёшлари ва бутун халқи миннатдор эканлигини таъкидладилар. Митингда ҳозир бўлган Революцион Кенгаш аъзоси ва Мудофаа министри Холид Аббос Совет Иттифоқи ва Судан ёшлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш муҳимлигини айтиб ўтди. Совет Иттифоқи, деди у, фақат судан халқининг эмас, барча араб халқларининг ҳам ишончли дўсти бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади.

«Ажал элчиси»....

А. Холиқов чизган расм.

Чирчиқдаги металлурглар Маданият саройи шу кунларда айниқса гавжум. Бу ерда улуғ доҳиймиз В. И. Лениннинг ҳаёти ва революцион фаолиятига бағишланган Ильич хонаси ташкил этилди. Суратда: Ильич хонаси залларидан бирида.

О. Левак фотоси.

МУАЛЛИМЛАР ТАҲСИЛИ

Тошкент Давлат чет тиллар институти Ўзбекистоннигина эмас, балки Ўрта Осиё ҳамда Қозоғистон республикалари мактабларини ҳам чет тиллар муаллимлари билан таъминлаб келмоқда. Ҳатто институтнинг собиқ талабаларини хорижий мамлакатларда ҳам учратиш мумкин.

Институт ёш мутахассислар тайёрлаш билан бирга, факультетлари қошида малака ошириш курслари ишлаб турибди. Ушбу курсларда республикамиз олий ўқув юртларидан, махсус таълим мактабларидан ўқитувчилар келиб ўз малакаларини оширадилар.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган курс бундан илгари очилган курслардан тубдан фарқ қилади. Мазкур курс СССР Олий ва Ўрта махсус таълим министрлиги ташаббуси билан биринчи марта Тошкентда, шу институтда очилди. Курс тўрт ойлик бўлиб, унда Ўзбекистон олий ўқув юртларидан ташқари Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон, Закавказье ва РСФСР шаҳарлари институтлари ўқитувчилари ҳам ўз малакаларини оширадилар.

Ушбу Иттифоқ миқёсидаги курснинг Тошкентда очилиши пойтахт чет тили мутахассислари учун катта ишонч бўлиши билан бирга улар зиммасига катта масъулият юклади. Шунинг учун ҳам институт коллективи бу курсга юқори малакали ўқитувчилар ва профессорларни даъват қилди. Янги курснинг инглиз, француз, немис тили факультетларида Ўрта Осиё, Қозоғистон ва РСФСР шаҳарларининг 40 дан ортиқ чет тиллар ўқитувчиси малака оширди. Дарс кабинетлари, лаборатория ва бошқа техник воситалар улар ихтиёрида бўлди.

Ёш муаллимлар ўз малакаларини ошириш билан бирга гўзал пойтахтимизнинг дилрабо жойларига, янги қурилишларга мароқли экскурсия ҳам қилишди.

— Биз машғулот давомида тилга оид мазмунли лекциялар тинглаш билан бирга институт ўқитувчиларининг бой тажрибалари билан ҳам танишдик. Янги лаборатория техникасини ўргандик. Лаборатория установка ва жиҳозлари студентлар талаффуз этган сўзларни таҳлил этиш ва баҳолашда катта роль ўйнайди. Биз ана шундай лаборатория ва тадқиқотларни ўз иш жойимизда ҳам қўллаймиз. Бу эса чет тили фанини ўқитишда катта ёрдам беради, — дейди Самарқанд Давлат университетининг инглиз тили ўқитувчиси Ф. Йўлдошева.

Яқинда курсни тамомловчилар шарафига кеча уюштирилди. Институт ректори кўпсонли профессор ва ўқитувчилар номидан тингловчиларни қизғин табриклайди. Мутахассисларга Ўрта ва олий таълим министрлиги номидан махсус дипломлар топширади.

Сўнгра минбарга бирин-кетин тингловчилар чиқадилар. Улар институт мураббийларига мазмунли сабоқлари, тажрибалари учун миннатдорчилик билдирадилар. Жумладан, доцент Э. Азнаурова, катта ўқитувчилар Н. Фоменко, Х. Эргашева ва бошқаларга чин юракдан раҳмат айтишди.

Институт коллективи яна бир гуруҳ чет тиллар ўқитувчиларини кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқда. Кўп ўтмай янги малака ошириш курсининг иккинчи мавсуми иш бошлайди.

Т. ОЛИМБОЕВ.

МАҲАЛЛА ОТАХОНИ

Йиғилганлар йириклаштирилган Калинин номли маҳалла комиссияси раислигига Носир ака Махсумовни сайлашди. Носир ака шу кунгача «Ўзгариш» маҳалласига раҳбарлик қилиб, 20 йилдан бери халқ ишончини оқлаб, кўпчилик ҳурматига сазовор бўлган эди. Шунинг учун ҳам йиғилиш аҳли уни яна раисликка тавсия этди.

Ушандан бери орадан анчагина вақт ўтиб қолди. Шу йиллар давомида маҳаллада озмунча ўзгаришлар содир бўлмади. Кўпчилик хонадонлар зилзиладан шикаст кўрган, қурилиш-тиклаш ишлари авжига чиққан кезларда раис уч-тўрт қарияни ёнига йиғди-да, уларга маслаҳат солди.

— Нариги кўчадаги фабрика фойдаланиб келган бино энди улар учун яроқсиз бўлиб қолди. Фабрика бошқа жойга кўчаяпти. Кўпчилик бўлиб, шу иморатни капитал ремонтдан чиқариб, клуб қилсак, деган фикрда эдим, — деди у.

Бу гап ҳаммага маъқул тушди. Ҳисоблаб қарашса, маҳалладаги 450 хонадонда 8500 киши истиқомат қилар экан. Ҳар бир киши ўртача 50 тадан ғишт қуйиб берса ҳам клуб ремонти учун етарли бўлар экан.

Эртасигаёқ ҳамма ишга киришиб кетди. Эски бинонинг усти очилиб, деворлари қайта урилди. Томи янги қурилиш материалларидан ёпилди. Акбархўжа ота Икромов, Садир ота Ғафуржонов ва бошқа қариялар доимо ишнинг бошида бўлишди. Мана бугун маҳалла клуби ўз жамолини ҳаммага кўз-кўз қилиб турибди. Активлар клуб тўрида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб фотовиставка ташкил этдилар. Ленин бурчаги турли хил адабиёт ва плакатлар билан жиҳозланди.

Носир ота клуб битгандан сўнг ортиб қолган бинокорлик материаллари билан ҳеч кими йўқ қариялар уй-жойини ремонт қилиб бериш ҳақидаги таклифини ўртага ташлаганда активлар уни жон деб қўллаб-қувватлашди. Шу тариқа «Қизилтут» кўчасида истиқомат қилаётган Муътабар хола Маннопова ва Фотима хола Расуловаларнинг уй-жойлари ремонт қилиб берилди. Бундай хайрли ишларга маҳалла меҳнаткашлари ўрганиб қолишган. Тўй-ҳашамларда ҳамма бир кишидек хизматда бўлади.

Маҳалла аҳли фарзандлар тарбияси устида ҳам алоҳида қайғуряпти. Бу ерда ёшлар спортнинг турли тўгаракларига жалб этилган. «Шайба» деб номланган маҳалла футбол командаси қатор мусобақаларда қатнашиб кўплаб кубок ва фахрий ёрлиқлар билан тақдирланган. Ёш спортчилар маҳоратини оширишда маҳалла активларидан Абдусаттор Зарипов алоҳида хизмат кўрсатяпти.

Октябрь районидаги Калинин номли маҳалла аҳли сўнгги йилларда қимматли ташаббуслар билан чиқиб кўпчиликка намуна кўрсатаяпти. Бу ерда ҳамма ишлар жамоатчилик асосида ҳашар йўли билан бажарилади. Шанба ва якшанба кунлари қабристонлар, хиёбонлар, кўчалар ободонлаштирилади. Ариқлар тозаланиб, ниҳоллар ўтказилади. Шу боисдан ҳам маҳалла жамоли йил сайин очилиб кўркига кўрк қўшилиб бормоқда.

Бу ишларнинг барчасида меҳнаткашлар депутатлари Октябрь район Советининг депутати кекса жамоатчи Носир отанинг ҳиссаси бор.

А. НАБИХЎЖАЕВ.

● СПОРТ

«ПОЛИТОТДЕЛ», «ТРАКТОР» ВА БОШҚАЛАР

СССР футбол федерацияси физкультура ва спорт комитети қарорига мувофиқ «А» класснинг иккинчи группасида мамлакат биринчилиги учун мусобақалашувчи командалар учта зонага бўлинди. Биринчи зонага асосан Украина ва Белоруссия коллективлари, иккинчи зонага Россиянинг марказий қисми, шимолий Кавказ ва Закавказье командалари киритилди. Учинчи зонада Ўзбекистоннинг учта командаси ўйнайдиган бўлди. Булар Фарғонанинг «Нефтяник», Тошкент областининг «Политотдел» ва пойтахтимиз трактор заводининг «Трактор» командаларидир. Уларнинг рақиблари қуйидаги коллективлар бўлади: «Сокол» (Саратов), «Кузбасс» (Кемерово), «Аэрофлот» (Иркутск), «Томлес» (Томск), «Спартак» (Йошкар—Ола), «Восток» (Усть-Каменогорск), «Селенга» (Улан-Удэ), «Иртиш» (Омск), «СКА» (Чита), «Локомотив» (Челябинск), «Луч» (Владивосток), «Рассвет» (Красноярск), «Зенит» (Ижевск), «Звезда» (Пермь), «Строитель» (Уфа), «Волга» (Ульяновск), «Динамо» (Барнаул), «Металлург» (Чимкент), «Торпедо» (Тольятти). Иккинчи группада жами 66 команда бор.

«КАТТА ЧИМЁН» МУКОФОТИ УЧУН

Ўзбекистон тоғ чанғичилари «Катта Чимён» мукофоти учун мусобақалашдилар. Тоғда ўтказилган уч кураш мусобақасида аёллар ўртасида Елена Чумакова, эркаклар ўртасида Виктор Зубарев ғалаба қозониб фахрий мукофот эгаси бўлишди. Команда ҳисобида ҳам мукофот тошкентлик спортчиларга тегди.

Мехико. «Ацтек» стадиони. Бу ерда шу йил 31 майда СССР ва Мексика терма командалари учрашуви билан навбатдаги IX жаҳон чемпионати бошланади. Бу стадионда совет футболчилари беллашадиган биринчи группа командалари ўйинлари, шунингдек ярим финал ва финал матчлари ўтказилади. Суратда: стадионнинг умумий кўриниши.

ТАСС фотохроникаси.

ИНСТИТУТ ТАШАББУСИ БИЛАН

Маданий ва тарихий ёдгорликларни сақлаш ва мустаҳкамлаш умумхалқ ишига айланиб қолди. Жойларда маданий бойлигимиз бўлмиш тарихий ёдгорликлар ва обидаларни сақлаш юзасидан қатор тадбирлар амалга оширилди. Бу муҳим ишда санъатшунос ва тарихшунос олимларнинг ҳам муносиб улуши бор.

Тошкентдаги Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий номли Санъатшунослик институти илмий ходимлари яқинда яхши ташаббус билан чиқдилар. Илмий муассаса Ўзбекистон тарихий ва маданий ёдгорликларни сақлаш жамияти республика правлениеси билан биргаликда меъморчилик ёдгорликларини текширишдан ўтказишга қарор қилди.

Бу иш жойларда оммавий равишда олиб борилади. Шу билан бирга меъморчилик ёдгорликлари бўйича карточкалар тузиш йўлга қўйилади.

Республикамиздаги меъморчилик ёдгорликлари рўйхатини аниқлаш, янги объектлар топиш ва уларни илмий инвентаризация қилиш ишларини олиб боришда мутахассисларга ўқитувчилар, музей ходимлари, ўлкашунослар яқиндан ёрдам берадилар.

Пьер РОНДЬЕР

СЕҲРГАРЛАР ОЛАМИДА

ҲАҚИҚИЙ МЎЪЖИЗАКОРЛАР

СЕҲРГАР ўз қон томири уришини тўхтатиб қўйса, ишонаверинг — бу ҳақиқат. Врач ва нотариуслар кузатувида ўзини ерга кўмишларини буюриб омон қолган сеҳргарлар ҳам томошабинлар ҳаёти билан эмас, балки ўз ҳаётлари билан ўйнашадилар.

Кирокай исмли сеҳргар ҳақиқатан ҳам ўз қовурғалари орасига велосипед спицларини санчарди. Ирландиялик Бенгор эса қовурғалари орасига санчиб қўйилган бурама илмоқлар билан 170 килолик юкни судраб юрган. Ёш йигит Каи эса қорнини умуртқа поғонасигача тортиб, юрак уришини тўхтатарди. Буларнинг ҳеч қайсисида алдоқчилик йўқ.

...Мана, қаршимда кўккўз йигит Ивон Иве ўтирибди. У саҳнада туриб, икки ярим минг маротаба ўз юрагини уришдан тўхтатган. Уни тириклайин ерга кўмишган. Унинг илтимоси билан ҳеч бир наркоз бермай операция столида кўричагини кесиб ташлашган.

Жисмонан заиф ва нотўғри тузилган бу йигит бутун болалигини касалхона ва клиникаларда ўтказган. Ёшлигидан у инсон иродасининг чексиз имкониятларини (аввало ўзига ўзи) исбот қилишга аҳд қилганди.

— Ҳа, булар ҳаммаси ирода билан, фақат ирода кучи билан боғлиқ,— дейди у.— Мен ҳамманинг кўз ўнгида ёноғим ва томоғимга нина санчганман, юрагимни тўхтатиб қўйганман, кўкрагимга катта тошларни уриб парчалаганман. Буларни ҳар бир киши оддий машқлар ёрдамида бемалол бажариши мумкин.

— Кўкрагингизни етти киши босиб турганидаги чидамингиз ҳам ирода кучи билан боғлиқми?

— Ҳа, нафасни тўхтатиб, кўкрак қафасини тортиб туриш учун ҳам ирода кучи керак.

— Айтингчи, ёноғингизга, томоқ ва кўкрагингизга нина санчганингизда кучли оғриқ сезасизми?

— Аввал кучли оғриқ сезаман. Гарчи юз ва қорин бадандаги энг кам сезгир жой бўлса ҳам оғриқ сезилади.

— Хўш, кейин оғриқ сезилмайдими?

—Умуман сезилмайди. Дастлабки ой қийин бўлади. Кейин нерв томирлари ўтмаслаша боради. Тиш олдирганда ҳам шундай бўлади — нерв ўлмагунча оғриқ сезилаверади. Яна қўрқув ҳам йўқолади. Оғриқ даражаси маълум бўлса, оғриқнинг ўзидан қўрқмайсиз. Масалан, шундай вақтларда мен хотиним, болаларим ҳақида ўйлайман. Бунақа ҳолатда ўз кўкрагингга бемалол найза санчиб юборишинг ҳам мумкин.

— Яна омон қолиб-а?

— Ўзингиз кўриб турибсиз. Айтмоқчи, Мирен Дайо бу ишни юзлаб марта бажарган.

Ҳа, Мирен Дайо ўз кўкрак қафасини узун қилич ва ханжар билан чинакамига тешган. Бунда қиличнинг учи 20—30 сантиметр ташқарига чиқиб турган.

ФАН ТАСДИҚЛАЙДИ

Мирен Дайо йигирма минут давомида қиличини баданига суқиб киргизган ва яна йигирма минут ичида уни қайта суғуриб олган. Намойишларнинг бирида у ўз баданини бир варакайига учта ичи ёриқ қилич санчиб тешган ва ҳалиги ёриқ орқали сув қуйган.

Медицина бу каби фактларга бепарво қараб туролмасди. Профессорлардан Брюнер ва Массини ҳалиги сеҳргар Мирен Дайони текшириб кўришган. Цюрих шаҳридаги касалхонада сеҳргар йигирма минут давомида ўз баданига рапира санчиб қўйиб, палатадан ўтган ва зинадан юқори қаватга кўтарилди. Рентген аппарати сеҳргар ўз жигари, қорни, ўпка ва юрагига жаъми 500 марта найза санчганини аниқлади.

Бу ғаройиб ҳодисани Гент университети медицина факультетининг кафедра мудири, бельгиялик профессор Бессеманс изоҳлаб берди. У тажриба қуён ва итларининг жигари, ўпкаси, қорни ва юрагини ўткир нарса билан санчиб кўрган. Жониворлар омон қолди. Албатта, улар оғриқни сезишгану, лекин омон қолишган. Кекса олимнинг хулосасига кўра, учи ўткир нарса маълум бир жойга оҳиста, аста-секин санчиб борилганда, тўқималар емирилиб, қон томирларини четга суриб қўяркан. Қон томирларининг деворлари эгилувчан бўлганидан шу жойдан қон оқмайди. (пичоқ билан урилганда бундай эмас). Демак, ҳаммамиз ҳам Дайонинг жасоратини қайтаришимиз мумкин экан. Қўрқмасангиз бўлгани!

Маълумки, йоглар системаси бўйича ўзини чиниқтирган одам ўз баданида қон юришини бошқара олади, бармоғига таяниб, тек тура олади ёки ўн тонналик юк машинаси тагига ётиб омон қолади — машҳур сеҳргар Дев Мурти худди шуларни намойиш этган.

— Хўш, юракни қандай тўхтатиш мумкин?

— Мен уйқу артериясини, тўғрироғи, каротид синусини босиб, ярим уйқу ҳолатига тушаман, бунда қон томири уриши деярли сезилмайди, нафас деярли йўқолади. Ер остига кўмиб қўйилганда ҳам шу тарзда димиқиб кетмай, омон қолиш мумкин.

Париж кардиология клиникасининг директори, профессор Тереза Брасс бундай деб ёзади: «Бир неча йил машқ қилинса, нафас олишни 10—15 минутга тўхтатиб туриш мумкин. Бунда ҳайвонлар қиш уйқусига кирганидаги ҳолатга ўхшаш ҳодиса юз беради: ҳаёт жараёнлари тобора секинлаша боради.

— Юрагимни тўхтатавериб, чакки қилган эканман,— дейди менга Ивон Иве. Сўнгги тажриба вақтидан сўнг юрагим минутига 250 мартадан ура бошлади. Энди бундай қилмайман. Бундан кейинги тажриба умрингда охиргиси бўлади, деб мени огоҳлантириб қўйишди.

* * *

БУ МАҚОЛАНИ МОСКВАЛИК АДИБ, «ҚАДИМГИ СЕҲРГАРЛАРДАН ҲОЗИРГИ ИЛЛЮЗИОНИСТЛАРГА» ЧА НОМЛИ КИТОБНИНГ МУАЛЛИФИ М. ТРИВАС ҚУЙИДАГИЧА ИЗОҲЛАЙДИ:

Келинг, ўзимизга бир савол берайлик: фокус нега кўрсатилади? Бизни ҳайратда қолдириш ва кулдириш учунми? Ёки мураккаб номернинг сирини ечишга уриниш учунми? Ёхуд жавоб тополмай, беҳол қолганимизда бутун сирни оммавий гипноз устига ағдариш учунми?

Иллюзион санъати муҳим ижтимоий вазифани бажаради: у фантазияни бойитади, бизда инсоннинг қудрати учун фахр ва ҳайрат туйғусини уйғотади. Ҳа, инсон табиат қонунларини енгиб, бирор дақиқа бўлса ҳам бўлиши мумкин бўлмаган нарсани рўёбга чиқара олади. Фокусларни томоша қилиб, ғаройиб ҳодисалардан ҳайратланган одам атрофимизни ўраб турган табиат ва санъатнинг оддий, чинакам ғаройиботларидан ҳам ҳайратга тушади.

Лекин, иллюзион (кўзбўямачилик) санъатининг санъатга тўғри келмайдиган ва ҳатто анча зарарли жанрлари ҳам мавжуддир. Масалан, томошабинда қаҳри қаттиқликни тарбияловчи, гарчи ёлғондака бўлса ҳам ҳар хил азобларни бефарқ ва ҳатто «маза қилиб» томоша қилишга ўргатувчи «ғаройибот»лар ҳам бор. Бундай номерлар капиталистик дунё эстрадаларида жуда тараққий этган.

Ҳа, ҳозирги кўзбўямачилар юк машиналари тагига ётишади, қўлқоп кийган қўлларини катта игна билан тешиб, ип билан тикиб қўйишади, олов ютиб, ўз баданларини қиздиришади. Худди шундай ҳунарларни сеҳргарларнинг Бутунжаҳон съездида П. Рондьер ҳам кўрган. Шу съездда сеҳргарлар ўзларига қилич (шпага) санчишган, ўзларини ёғочга михлаб қўйишган, ўз тилларини тахтага михлашган ва ҳоказо ҳунар кўрсатишган. Бу ишлар ҳақиқатан ҳам бажарилган, негаки инсоннинг мослашув қобилияти бениҳоядир.

Яна қуйидаги мисолларни келтириб ўтайлик.

Японялик сеҳргар Фудзита Сейдзи 1963 йилда қуйидаги «операцияни» амалга оширди: у чап қўли билан бирин-кетин ўнг қўлининг бармоқларини, сўнг билаги ва елкасини суставларидан «чиқарди». Кейин шу ўнг қўлини хилма хил ва мутлақо ғайри-табиий ҳолатларга солди. Одатда қўл занжири ва кишанлардан озод бўлиш, энг тор ёриқ жойлардан ўтиб кетиш ҳам худди шу усулда бажарилади.

Кўзбўямачилик санъатидаги бу ғалати жанрнинг пири америкалик артист Гарри Гудини (Эрих Вейс, 1874—1926 йиллар) бўлади. Бу одам энг «айёр» қулфларни жуда тез буза оларди. Ҳарқандай маҳкам занжир ва кишандан, ҳам ичидан, ҳам тошидан беркитилган, боғланган ва қулфланган сандиқ, қоп ва темир контейнердан бир зумда озод бўларди. У ҳатто «девор орасидан ўтарди».

Гарри Гудини энг дастлаб кўрсатган номерлари (уларнинг баъзиларини бошқа ҳеч ким уддалай олмаган) жуда пухта ўйланган эди. Масалан, у реклама мақсадида қўли занжирлоғлик, ўзи эса қопга солинган ҳолида Лондондаги Темза дарёсига кўприкдан ўзини ташлаган ва юзлаб томошабин ва журналистлар кўз ўнгида занжир ва қопдан халос бўлиб, қирғоққа сузиб чиққан. У ҳеч бир кийимсиз Вашингтон турмасидаги бир камерага ташланганида уч минут ўтар-ўтмас ташқари чиқиб, иккита қўшни камерани очган. Улардаги икки маҳбуснинг ўрнини алмаштирган. Сўнг учинчи камерага кириб, у ерда ўз кийимини кийиб, бир зумда қоровул хонасида пайдо бўлган.

Бунинг сири осон ечилди: Гудини илмоқ ва тахлама очқичларига эга эди. Ёшлигида бир ханжар ютувчи сеҳргар унга пўлат симларни қизил ўнгачда сақлаб, уларни тишга боғланган ип ёрдамида тортиб олишга ўргатган эди. Гудинининг ихтиёрида хилма хил қулф-калитлар, икки ёни арра тишли арқонлар, занжир ва пружиналар кўп эди. Узоқ машқ қилиши натижасида унинг суставлари ғоят эгилувчан бўлган. Гудинидан кейин унга тақлид қилувчилар сероб бўлиб кетди.

Агар юқоридаги сеҳргарлар томошабинни ҳалок ва майиб қилиш «осон ва ёқимли иш» эканига ишонтиришга уринсалар, ҳалигидака «мутахассислар» жиноятга романтик тус берадилар. Ўғирлаш ва қулф бузиш улар назарида қизиқарли бир иш бўлиб, жазодан гўё осон қутилиш мумкин, негаки ўғрини қанчалик маҳкам сақламасинлар, бари бир у эртами кечми озодликка чиқар эмиш. Саҳнада намойиш этилаётган юқоридаги каби номерлар кўпгина одамларнинг фожиага учрашига сабаб бўлмоқда.

Кўриб турибсизки, иллюзион санъатида ҳам қарама-қарши томонлар, ғалаба ва мағлубият бор. Доно эртакчи айтганидек, «Мўъжизанинг ҳақиқий қувноқ ва бепарво юзини тўйиб томоша қилаверайлик! Ғаройибот ва мўъжизалаар кўпаяверсин!»

(«ТЕХНИКА-МОЛОДЕЖИ» журналидан).

Давоми. Боши газетамизнинг 17 январь сонида.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — Кўрсатувлар программаси, 18.00 — Телеянгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.10 — «Қизил галстук» (Тележурнал), 18.50 — «Лениннома» программаси, 19.40 — Телеянгиликлар, 19.55 — Кўрсатувлар программаси.

20.00 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 18.00 — «Иккинчи истеъдод» (Концерт), 18.40 — Илмий-оммабоп фильм, 19.10 — «Ёшлик» редакцияси столи атрофида» 19.50 — Кўрсатувлар программаси ва реклама.

Ўзбек тилида: 20.00 — «Завод ва автомат», 20.20 — «Музикани қандай тингламоқ керак?», 21.00 — «Ленин ҳақида ҳикоялар» (Бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — Фрунзе кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 21/Iда Жизель, 22/I да Севилия сартароши.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 21/I да Олтинчи июль, 22/I да Мария Стюарт.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 21/I да Гули сиёҳ, 22/I да Бағри тош.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 21/I да Учинчи орзу, 23/I да Освенцим жаллодлари.

КИНО

Севишганлар, — «ДРУЖБА», «МОСКВА», «ВОСТОК», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6, 8, 10 да), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 1 ва 3 да).

Фантомас (кундуз ва кечқурун), Улик мавсум (2-серия, кундуз соат 3 ва кеч 9 да): — «СПУТНИК».

Гўзал маликам (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5.15, кеч 8.30 минутларда), «ЧАЙКА» (кундуз соат 2.40, 5.45 ва кеч 8.30 минутларда).

Озод туғилган — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Видолашув — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Чингачгук — катта илон — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Пистирма — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12 ва 2 да).

Унинг исми Роберт — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11 да).

САНЪАТ САРОЙИДА 21 ЯНВАРДАН БОШЛАБ ЯНГИ РАНГЛИ КЕНГ ФОРМАТЛИ 2 СЕРИЯЛИ БАДИИЙ ФИЛЬМ

«ГЎЗАЛ МАЛИКАМ»

НАМОЙИШ ҚИЛИНАДИ

«УОРКЕР БРИЗЕРС» (АҚШ) киностудияси маҳсулоти.

Бу музикали фильм Бернард Шоунинг «ПИГМАЛИОН» пьесаси асосида экранлаштирилган.

Бош ролни машҳур киноартисткаси ОДРИ ХЕНБЕРН ижро этган.

Сеанслар: кундуз соат 5.15 ва 8.30 минутларда бошланади.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Олдиндан билет сотиш кассаси эрталаб соат 10 дан кеч 8 яримгача очиқ.

Справка учун телефонлар: 44-66-18, 44-21-74.

Октябрь район халқ маорифи бўлими ва маориф ходимлари касаба союзи шу райондаги Свердлов номли 41-сон ўрта мактаб ўқитувчиси Азиз Сирожиддиновга умр йўлдоши БАШОР АБДУРАЗЗОҚОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, «Вузтехснаб» Бошқармаси ва Студентлар шаҳарчаси қурилишининг дирекцияси коллективлари «Вузтехснаб» Бошқармасининг бошлиғи А. А. Аҳмедовга онаси Ҳабибахон КАМОЛХУЖАЕВАНИНГ вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Г. 1563. ИНДЕКС — 64697 Р — 01154